

Egy hatosor hasznosított pott sor, vagy annak helye egyszeri lgtatásnál 15 krajczár; többeslör lgtatásnál 10 krajczár. Bélyegvélj külön minden lgtatás után 30 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalkunk számára hirdetésnyelhet előford. Efében: Hassenstein és Vogler Wallfchasse Nr. 10, Mösse R. Sollerstraße Nr. 2, Oppelik A. Wolzelle Nr. 22.

A köszvényben szenvedőknek figyelmébe ajánlva.

T. Török József urnak!

Az Ön által küldött

„köszvény-vászon“

hatása köszvénybetegéinél, bizonyította, hogy ezen egyetlen biztos hatással bíró vászon a szenvedők által kerestetik. Kérem tehát, küldjön a fennemlített szerből egy szenvedő számára (máznak a harmadik) egy darabot utánvét mellett 1 frt értékben. Maradtam tisztelttel Szigeti János, reform. tanító. Bács, 1877. febr. 28. U. p. Bátorkező. 4060-2

Pserhofer J.

gyógyszerész Bécsben.

Singerstrasse 15. „zum goldenen Reichsapfel“

ajja lja a t. olvasóknak az alant legrzett és sok évi tapasztalat után jeleseknek bizonyult gyógyszerészi különlegességeket és hatásos házi szereket.

NB. Megrer deléseknél kérem a cím és postaköltségek pontos megjelölését. — Az alant felsoroltakon kívül még sok egyéb különlegesség van készletben és nemalán készletben nem levő szereket iránti megrendelések legrövidebb idő alatt és legutányosabban eszközölhetnek, és felvilágosítások legnagyobbj készséggel díj nélkül adnak. — Kérem a megrendelések a vidékre, bórmentesített pénzküldés vagy utánvét mellett. — Vidéki megrendeléseknél csomagolásért darabonként 10 kr. számítatik nagyobb küldeményeknél csomagolás saját költségére. Ismételésűtök jutalékban részesülnek.

Akustikon (fülszesz) 1 üvegcse 1 frt o. é. A fület mindig meleg és nedvesen tartja, oldalszája meghűlés és ennek következményei ellen; kövvetül szabályos képződését a fülszárnak, melynek hiánya főok az ok fülbajnak.

Havasí fű-szesz W. Ottó, B. rnhardtől. Münchenben, a müncheni első orvosi tekintélyek által legkitünőbb házi-szernek ajánlatott mindennemű gyomorhajók, kúliúrosnak emésztési gyöngöses, étvágyhiány, gyomorhurut stb. ellen s eszerszeresen bevált. Üvegcseje 70 kr.

Amerikai köszvény-kenőcs, gyorsan ható, kétszetenül legjobb szer minden köszvényes és csúszos baj, nevezetesen hátgerincz-baj, tagcsakgatás, gúrcs, ideges fogfájás, fejfájás, fülcsakgatás, stb. stb. ellen. 1 frt 20 kr.

Anatherin száj-víz, cs. kir. szab. valódi általános elismert legjobb fogfentartó szer, 1 üvegcse 1 frt 40 krajczár.

Szem-essencia, a látás erősítésére és fentartására; eredeti üvegcseben 2 frt 50 kr. és 1 frt 50 kr.

Benczés tapasz Haubertól, kitünő szesz nyílt sebek ellen. Egy téglal 50 kr.

Vértisztító labdacok Pserhofer J.-tól. Ezzel leggyakrabban a labdacok neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan alig létezik betegség, melyben a labdacok csodás hatásukat ezerszeresen be nem bizonyították volna. A legmakacsabb esetekben, melyekben minden egyéb szer sikertelenül alkalmaztatott, ezen labdacok számtalanszor és a legrövidebb idő alatt teljes gyógyulást eredményeztek. 1 doboz 15 labdacossal 21 kr. 1 tekercs 6 dobozzal 1 frt 5 kr. postán küldve 1 frt 10 kr. (1 tekercsnél kevesebb nem küldetik szét.) Számtalan levél érkezett, melyek iról hált mondanak a pillákról, melyeknek a legkülönösebb és legnyilvánosabb betegségeik helyreállítását köszönik. A ki csak egyszer megkísérelte, tovább ajánlja.

Chachou aromatisée, megszünteti a száj kellemetlen lehelletét, mely dohányzás stb. következménye, 1 üvegcse 50 krajczár.

Chinai toilette-szappan, a legkötelezőbb, a legújabb és legújabb szappanok sima lesz és igen kellemes szagot tart meg. Igen sokáig tart és ki nem szárad. Egy darab 70 kr.

Fiaker-por, általános ismert jeles házi-szer hurut, rekedtség, fojtóköh, stb. ellen. 1 doboz 35 kr.

Fagy-balsam Pserhofer J.-tól. Ezzel a legbiztos szernek van elismerve mindennemű fagybajok és idült sebek stb. ellen. 1 téglal 40 kr.

Hus-kivonat dr. Liebig utatására szerint készítettve Liebig-féle asztaltól Fray-bentóban, eredeti szelencékben 1 font frt 5.90 1/2 font frt 2.75, 1/4 font frt 1.55, 1/8 font frt 85 kr.

Golyva-balsam megbiható szer székletnyak ellen 1 üvegcse 40 kr.

A legtöbb elősorolt specialitás kapható Budapesten TÖRÖK JÓZSEF 4061

gyógyszerész urnak, király-utca 7. sz.

Giliszta-csokoládé.

Mint biztos hatású giliszta-ellenes szer legjobban ajánlható; kellemes ízzel bírva, a gyermekek azt nagyon örömmel veszik magukhoz.

1 db ára használati utasítással 10 kr. o. é.

Főraktárak: Bécsben: Neustein F. gyógyszer. Budapesten: Török J. gyógyszer. Thalmer és társa. Pécsen: Sipőcz István gyógyszerésznél, valamint a birodalom legtöbb gyógyszerháiban. 8839

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tűzoltó-szer-gyár, harang- és érezőtödeje, ajánlja szabadalmazott új szerkezetű fecskendőit, tűzoltó-egyletek legénységi felszereléseit, vállalkozik kutak, szivattyúk és harangok készítésére, jótállás mellett a legutányosabb árakon.

Különös figyelmébe ajánlja a nagyérdemű gazdaközönségnek, saját-készítményi és transatlanlia szivattyús kutait és gyárának vízvezetőkkel teljes felszerelhetőségre nagy figyelemmel külön felállított vízvezetési osztályát. 3220

Mintaszerelesek, képes árlapok, kívánatra rendelkezésre állanak.

Főektelep Erdély és Románia részére: Kolozsvárt, belsőmonostor-utca.

Minden eddigi világtárlaton, haladás, jóízlés és versenyképességeért, első díjakkal jutalmazva.

BUDAPEST

BUDAPEST

! karácsonyi ajándék!

50 frt egy Singervarrógép, teljesen.
42 frt egy Wheeler & Wilson-varrógép, telj. (Zajtalan járással).
15 frt egy La Reine kézi gép teljesen.
5 évi jótállás mellett, részletfizetésre is elad

Brenner Károly,

bécsi-utca 15, Deák-utca sarkán.

Varrógép-üzlettel, mely a legrégibb a helybeli piacon, mechanikai műhelyvel van összekötve, miáltal azon helyzetben vagyok, hogy javításokat gyorsan és olcsón eszközölhetek. Nagy raktár angol cérna és tűkből, valamint varrógép-alkatrészekből, jelentékenyen leszállított árakon. 4115

Temesváry Móricz

cépfő-gyára Budapest, király-utca 2. sz. Dr. Oray-féle há.

Hölgyeknek:
Valódi török szoftapancsok 1.20
Eberling v. bőr házi cipő, kis és nagy csokrokkal 1.70
Eberling vagy bőr húzó topánka, magas vágású, roccco-sarkal, a legújomabban kiállítva 3.—
Topánka chagrin-bőrből, jól munkálva 3.60
Ugyanaz díszített lak-orrall 3.90
Topánka salon-lakk mainci bőrből glacié- vagy chagrinbőr-szárral, igen finom tűszem-munkával 4.60
Csizma fénymasos, chagrin- vagy bagaria-bőrből, páncs-csal és csavart kettős talppal 8.80
Megrendelések utánvétel vagy az összeg beküldése mellett a legjobban teljesítenek. — Nem totszó árnyak készséggel kicseréltetnek. Szélesle-árjegyzékek bórmentes kiltetnek.

Figyelmeztetés és felvilágosítás!

Még soha nem keltett szépitőosz olyan fel-fűnést a hajnövekedést illetőleg, mint a

Winkelmayr-féle bojtortjángyökér-esszencia;

mintán alig 15 éves fiatal emberek számtal oly erős szákhált nyernek, mely különben csak későbbi korban, vagy épen nem szokott bekövetkezni, és kopasz helyek a fejen, hol már évek óta haj nem létezik, ismét sűrű hajjal lennek fedve.

Nem csoda tehát, ha sok hamisítás és utánszó fordul elő, és egy helybeli üzletember is, öszekötésben egy általam elő-becsalott bolli szögével valami vegyületet hasonló név alatt hirdet, a lényeg megcsalatlalására és félrevezetésére.

Még a „Wiener medicinische Zeitung“ is ugy nyilatkozik, hogy a bojtortjángyökér-esszencia jó minőségben csak a Winkelmayr-nál található.

Arány: Egy üvegcse bojtortjángyökér-esszencia 90 kr.; egy téglal bojtortjángyökér-esszencia 50 kr.; egy téglal brillant-in, a szákhált szép alakú és ruhává tehető, 40 kr.; bojtortjángyökér-olaj 40 kr.; bojtortjángyökér-vízis kenőcs 30 kr.; bojtortjángyökér hajszappan 20 kr.; Eau Albenienne, legjobb szer a fejkörpa elűzésére 50 kr.; Purgin, növényi szer, mely az ősz haj- vagy szákhált, az eredeti színi visszaadja 1 frt. — Purgin, csupán növényi anyag minden leványi vegyület nélkül, a legújabb italmal.

Szállítás csak 1 téglal fölfebb, csomagolással együtt történhetik. — Szállítással üvegenként 10 kr. csomagolási díj számítatik.

Központi székhely: rakta: J. Winkelmayr. Wien, 6. Bezirk, Gumpendorferstr. Nr. 159 u. Stumpfleg. Nr. 13. Budapestben: Török J. gyógyszer. Király-utca 7. Temesváry: Jancsák Ernő, gyógyszer. Kolozsvárt: Székely Miksa gyógyszer. Gyöngyös: Merész Nándor, gyógyszer. 8882

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: { egész évre - 12 frt / félre - 6 * } Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: { egész évre - 8 frt / félre - 4 * } Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: { egész évre - 6 frt / félre - 3 * }

52. szám. — 1877. Budapest, december 30. XXIV. évfolyam.

TÓTH KÁLMÁN.

Egyik napa másikkal ellensége, mondja a példabeszéd; mindeniknek megvan a maga szüksége; sokszor a nagyobbak, de halaszthatóan háttérbe kell lépnie a kisebb, de időszéri előtt. Ez magyarázza, hogy irodalmunk egy régi és érdemes munkásának arcképe még hiányzik arcképcsarnokunkból. Reményteljes ifjúból már majdnem veteránna lett; író-sága huszötödik évfordulóját is hátra hagyta már; de ha alkalom nem egyszer kínálkozott s ok mindig volt arcképe közlésére, közbejött valami vagy valaki, első-séget követelve s azzal biztatva, hogy erre többször is lesz alkalom s mindig lesz idő. Ez alkalom most, összes költeményei gyűjteményének megjelenésével mintegy önként kínálkozik.

Tóth Kálmán több mint huszöt éve jobb költőink sorában emlittetik a méltányos kritika és a közvélemény által. Első fiatalágában történt felléptével csakhamar népszerűvé lett s népszerűségét évtizedeken át meg bírta tartani. Ez magában is érdem s a tehetség kétségtelen bizonyítéka. Mint lyrai és drámai költő, sőt mint prózairó is, a mellett mint országos képviselő s a társadalmi és a politikai téren szereplő, sok éven át mint egy elismert szépirodalmi napilap és egy élezcslap alapítója s szerkesztője, annyi téren nyert tetszést, olykor tapsokat s babért, mindig elismerést: hogy a legszerényebbeket, arcképe és életrajza közlését már ez is igazolja.

1831-ben, márczius 30-án született Baján. Atyja T. György urodalmi főszámvévő s anyja Nigszty Teréz gondosan és gyöngéden nevelték s különösen ez utóbbi páratlan szeretetének emlékei kitörilhetetlen maradtak a gyermek, az ifju s férfiú szívében, ki azt annyi meleg költeményben dicsőítette. Első iskoláit szülőföldén járta; 14 éves korában pedig a pannonhalmi benczések szentmártoni növélő házába lépett, azzal az önkéntes elhatározással, hogy az érdemes és hazafias szerzet tagja lesz. Egy súlyos s hosszas

betegség azonban más gondolatra térítette s kilépett a szerzet házából, mielőtt a növendéki éveken túl lett volna, hogy a világon tevékenyebb pályát válasszon magának s a pécsi lyceumba, majd az ottani akadémiába lépett. Az irodalom iránt előszeretete s tehetősége korán nyilatkozott. Már 1846-ban, 16 éves korában, egy füzetke szengelt adott ki; 1848-ban pedig, a forradalom nagyobjtízre lelkesítve, néhány verse a kor legtekintélyesebb szépirodalmi közlönyében: az „Életképek“-ben is felvéltre talált. Pestre jöven az egyetemen

nyílt hadi tanfolyamot hallgatta, míg annak a hadjárat aggasztóbb fordulata véget nem vetett, s a kormányt, törvényhozást és a hadsereget a Tisza partjaira nem szoritotta. Tóth Kálmán, alig 18 éves korában, a honvéd seregbe lépett, néhány esztában is részt vett s a hadjárat végén, mint főhadnagy tette le a kardot. Szíve, agya tele volt a szabadsági eszmékkel s érzelmekkel. De azok gyakorlati érvényesítésére akkor csak egy gyügyer maradt: a toll s az is rendőri felügyelet alatt. Egész hévvel a költészetre adta magát. Tanult, olvasott, érzett és írt. Rövid

TÓTH KÁLMÁN.

időn a Nagy Ignác oldalánál, mint a „Hölygfutár“ segédszerkesztője nyert alkalmazást s termékenysége a lyrában rendkívüli volt. Talán többet is írt, mint a józanul fegyelmű kritika tanácsolta volna; de mindig könnyen és erőlködés nélkül. Tóth Kálmán kiválóan lyrailag teremtett. Könnyen gyuladó, melegen érző s hangulattal teljes, Beranger, Heine, Petőfi példányai mellett is csakhamar ki tudta vinni eredetiségét s érvényesíteni egyéniségét. A népköltészet is erősen hatott rá; de a népies formákat műformákkal kísérlette meg egyesíteni, a helyett hogy utánzólag egyszerűen átvette volna. Egyes dalai „Fütyül a szél“, „Hege-dülnek“, „Ha sarkantyum taréjának“, „Zöld vetésre“ stb. már költői pályája ez első szakában nem csak figyelmet ébresztettek tehetsége iránt, hanem a népszerűség legbiztosabb s legmaradandóbb nemét is megszerezte neki: átmenvén a nép ajkára. Mások, mint a „Sápadt asszony“, „Lemondani...“, „Elégia“, „Honvagy...“, „Otthon...“ stb. a magas hangú és nemü lyrára is hivatottságát tanúsították. E költeményei, a „Szerelmi vadrózsák“ két füzetében s „Száz új költemény“ ében szokatlan elterjedést nyertek; minden házból olvasták s uton-útfélen énekelték. Epikai kísérlete, „Kinizsi“ népies költemény, kevésbé volt szerencsés. Tisztán lyrailag hangulatai az elbeszélő költemény befelmáján nem bírtak uralkodni, s külformája is sokkal pongyolább volt, mint zenei ütemű dalaiiban.

Nagy Ignác elhunytával a Hölygfutárt (1856) átvevén, névleg is szerkesztője lett, mint előbb már tényleg; írva folyvást, s nem hanyatló sikerrel, dalait, melyek közül mind több-több lett népszerűvé; s „Költemények“, „Összes költemények“ című gyűjteményekben ezer és ezer példányban terjedtek el.

Bár kisebb belső s valódi sikerrel, nem nem kisebb külső szerencsével működött a drámaírói téren is. Első műve „Az utolsó Zách“ (1857) ugyan még csak reményeket ébresztett, de a második „Egy királyné“ (1858) már akadémiai koszorút nyert, s a színpadon is hatást tett nemcsak szép költői nyelvvel, hanem egy pár erős helyzetével is. A hatást még fokozta „A harmadik magyar király“ (1860) s tetőpontra emelték: „Dobó Katicza“ népszimű, dalokkal (1862), „A király házasság“ történeti vigjáték (1863) és „A nők az alkotmányban“ (1871), melyeknek ha nagyobb volt is szerencsésük, mint belbecsők, egyet senki sem tagadhat meg tőlük: a korizlésének eltalálását s a színpadi ügyességet a hatások előidézésében és rendezésében. Legutóbbi drámai műve, az „Ördög párnája“ népszimű csak erkölcsi irányú oldalról dicsérhető.

1860-ban az újra ébredő alkotmányos korszak küszöbén a „Bolond Miska“ című élezzapot alapította, mely a következők, ismét alkotmánytalan években roppant népszerűsége emelkedett s csaknem hatalommá nőtte ki magát. 1862-ben az első szépirodalmi napilapot a Fővárosi Lapokat alapította, melynek, bár szerkesztését később Vadnaynak adta át, ma is tulajdonosa, s mely már az ő kezében általános elismerést s közkedveltséget nyert. Amabban a Kipfelhauser ismeretes gúnyoros alakját teremtetted, s élczes és kivált a provizoriumot ostromló dalaiából egész füzetet

adott ki. Prózaí dolgozatai legjobbika, a „Tizenharmadik seb“ című sikerült humoros rajza is ugyanott (a B. Miskában) jelent meg (1861) s akkoriban nagy hatást tett, a mit meg is érdemelt.

Ennyi munkásság és ennyi siker, az országos népszerűség mellett sem maradt elismerés nélkül. A Kisfaludy-társaság, tizenkét évi szünetelés után 1860-ban újra szervezkedvén, tíz új tagot választott csak, köztük őt is. Az akadémia is egyhangulag választotta meg és pedig két ízben: először 1861-ben, de az épen akkor „sajtó-vétség“ miatt fogságban ülő költőtől Pálffy Mórész cs. kir. helytartó megtagadván a megerősítést, két év múlva az akadémia, új választás nélkül, egyhangulag határozattal megválasztották jelentette ki ismét. A Kisfaludy-társaságban, melynek segédtitkári tisztét is egymásután négy vagy öt cyclusban viselte, „Mit végzett az isten Magyarországról“ című legendájával közszóntott be s aztán is gyakran jelent meg, rendszeren lyrailag versekkel a felolvasó asztalnál. Az akadémiaiban széptani tanköztéményével: „A drámai nyelvről“ foglalt széklet, s több ízben működött mint drámai és eposz-bíráló, párszor mint előadó is.

1865—8-ki országgyűlésre, s azután valamennyi következőre, szülővárosa által (többnyire egyhangulag) képviselőül választatván, itt előbb a Deák-párthoz, aztán a balközéphez tartozott; majd a fuziókor ő is a szabadelvű párt tagja lón, de ebből ismét a független töredékekkel együtt kilépett. Mint országgyűlési szónok ritkán lépett föl, rövid, csinos s jóhatású beszédekkel, legnevezetesebb felszólalása a hírlapbélyeg eltörlése érdekében volt, a minnek sikerültét nem kis részben lehet neki is tulajdonítani.

Még egy szép kitüntetés várt rá, költői pályája 25 éves fordulóján; hölgyek, lyrájának mindig legnagyobb méltányolói, gyűjtés utján díszes ezüst babérokoszorúval tisztelték meg. Szülővárosától is számos megtisztelő jelében részesült a bizalomnak és rokonszenvennek. Egy szép ódája a Deák emlékére tartott akad. ünnepélyre hirdett pályázaton dicséretet, s felolvasáskor megérdemelt tetszést nyert.

Tóth Kálmán, ha aránylag kevesebbet is, még folyvást ír; lyrailag vénája, ha fogyott is, de nem sekélyesült; formaérzéke pedig tisztult. A népies és műdalban kétségkívül legjobb költőink közé tartozik. S ha nagy, olykor rendkívüli sikereiben volt része a szerencsének is, de volt tehetségének és főleg tapintatának is nagyrészben.

Családi életéről csak annyit: hogy neje Majthényi Flóra a költőnő volt; fia Béla pedig szép tehetségű s reményekre jogosító fiatal író.

— á —

Tóth Kálmán költeményeiből.

Ha szerettem, megbántam . . .

Ha szerettem, megbántam,
Valamennyi, kit szeretünk, hálátlan,
És ha aztán gyűlöltem,
Nem a bántót, csak magamat gyötörtém.

A legkisebb örömnél
Tévedési oly keserűn bűnhődtek,
Sok áldozat sok felé:
S a lemondás nyugodalma nem léle.

Végre a sok bú között

A szívbe gyűj és gyengeség költözött
S ha egy öröm nőtt ottan:
Utóljára magam összetapodtam.

És az évek eltelték . . .
Maholnap már vége lesz az életnek,
Ha szemem rá visszánéz:
Bizony, bizony nem sokat ért az egész.

A bokréta elhervadt . . .

A bokréta elhervadt,
Leveleit emlékkönyvbe tegyük el,
Kössünk rája gyászszalagot,
Vagy a mi jobb, a mi még jobb, vessük el.

Tudtad te, hogy szeretélek,
Midőn sokszor, annyi sokszor tagadtam,
Most, bár százsor esküdtem meg:
Tudom mégis kételkedni tébaban.

Én is hittem, hogy szeretsz te:
Hóval fedted bár szívemben a tavaszt,
Állhatsz itten most könnyezve,
Látom én, hogy nem szerelem, bánat az.

Sok, sok bajunk esett nekünk,
Félreértés, gyűj, boszú, mind sorba jött.
S minden szálát összetéptünk,
Mely két szívet az életben összeköt.

A régít, hát ne játszunk mi,
Tréfatárgyra nem való az, a mi holt,
Minek volna azt hazudni,
A mi egykor olyan szent és igaz volt!

Deczember.

(Aldrich Tamás költeménye.)

Oh, csak a zúgó tenger,
Garázda egerek
S magányos házam táján
Nyöszörgő fergeteg!

Beh szomorú ez az élet!
Egy csillag sem ragyog.
Kályhában hamvad a törzök...
Bús, elhagyott vagyok.

S míg hull odakünn a zápor,
Két sira gondolok.
A harozmezőn az egyik, hol
Prédálnak kondorok.

A tengerparton a másik,
Mossa a sószű hab.
Nálamnál, benne ki fekszik,
Vajjon nem boldogabb?

Mindketten elestek! A dalban
Nevők él sok száradon át.
Hirt leltének ők és békét,
Keresztest és koronát.

Én meg sírok, kesergék,
S tőrök fájdalomakat.
Kétségged közepette,
Szívem, vaj' mid maradt?

Oh csak a zúgó tenger,
Garázda egerek
S magányos házam táján
Nyöszörgő fergeteg!

Farkas Antal.

Mikor a Megváltó született....

Elbeszélés.

Írta: **Eötvös Károly.**
(Vége.)

Az öreg kapitány végig tekintett az utcán kelet felé és nyugat felé. Nem látott senkit.

Hajadonfövel volt. A csapkodó hópelyhek belekapaszkodtak fekete bajuszába, fekete szemöldökébe és fekete hajába. És bajusz, szemöldök és haj fehér lett a

hótól vagy a megfőkezhetlen indulattól. Nem ismert volna rá még a házi eb sem.

Elindult kelet felé. Az utca végén volt a temető. A temetőbe indult. A temetőben feküdt az anyja, ott kereste a fiút is. Lángoló haraggal és kivont karddal kereste ott. Lompos kutyája tétovázva törtetett utána.

A temető mellett országút, az országút mellett széri volt. A széri szalmakazalok, a kazalokon varjak gubbaszkodnak. És a temető keresztfái is telvék valának a tél fekete madaraival.

Az öreg kapitány lábai alatt csikorgott a hó. A zajra fel-felröppent egy-egy madár. A lompos kutya utána tekintett a felröppent madárnak, az öreg kapitány nem vette észre azt.

Megállt az anyja sarkövénel. A sarkövény nem látszott a fiu búcsucskójának nyoma. A vihar elfűta onnan.

— Itt volt — hörgé az öreg kapitány. Hova lett el innen? Asszony, add elő a kölyket.

És megushintotta a meztelen kardot. És a kard leesett a földre. És az öreg kapitány két szeméből kicsordult a köny. És inai megtörték a sarkó előtt s az öreg ember forró homloka oda tapadt az eltemetett anyának hideg sarkövéhez. A sarkó nem adta elő a kölyket.

A lompos kutya nem értette a dolgot. Szaglálódni kezdett s nyomról nyomra bukdácsolva kiment a temetőből, átfutott az uton s oda állt egy szalmakazal elé. A kazal déli oldalán egy szűk, sötét üreg tátogatott. Az üreg előtt a kutya elkezdett üvöltöni.

Az üvöltés hangjára felvetette marcsona fejét az öreg kapitány. Egy gondolat cikázott át agyán, felugrott a sarkó mellől s rohant a kazalhoz.
— Itt kell lenni — dörgé komor, mély hangjával.

— Hitvány kölyök, állj ide élelem! — kiáltott vele a sötét üregbe.

Az üregből sohajtás hangja s lassu szalmazörgés hallatszott.

Az öreg kapitány dühösen furakodott az üregbe s vasmarokkal megragadva egy meztelen gyermekvállat, kilökte a csikorgó fagyra.

Erzsike volt, a koldusleányka. Étlen és ruhátlan, édes szó és meleg hajlék nélkül a szalmakazalban töltte a gonosz éjszakát. Félig fagyva, félig halva mégis felsikoltott a rettentő ember keze alatt s aztán erőtlennül összeesett.

Az öreg kapitány meredt szemekkel dőlt a kazal oldalához. Szegény koldusleányka ott vonaglott lábai alatt. A bámszó-kodó lompos kutya végig szaglászta kékülők ajkait, dermedt kezeckéjét, jégsebzette meztelen sovány lábcskáját. És azután végig-végig nyalogatta, mintha föl akarta volna melegíteni.

Az öreg kapitány magához tért. Oda lépett a lánykához s elrugta a kutyát mellőle. És aztán lehajolt és gyöngéden fölémelte és karjaival betakarta a didergő gyermeket.

— Enyém ez a gyermek s nem a tiéd, szólt a lompos ebnek, mely kíváncsian nézte a koldusleánykát az öreg kapitány karjai közt.

Az öreg kapitány visszament a temetőbe, az édes anyja sarkövéhez. És megmutatta a koldusleánykát a hideg sarkónek és megcsókolta mindkettőt.

— Azt a másikat sohase lássam többet, ez nem hagy el engem soha.

Aztán fölvetta a földről a hideg kardot. S a hideg kardot és fagyos leánykát haza vitte fölmelegült szívvel. A lompos kutya vigan ugrándozott előtte.

A félszemű zászlótartó, a recsegő hangú alezredes, a falábú főhadnagy csodálkozva nézték, a mint az öreg kapitány a koldusleánykát megmosdatá, fésülgeté, csókjaival melengette, meleg ruhába felöltöztette s cziczomával ékesgeté.

Mikor a lányka már vidáman mosolygott a meleg kályha mellett, azt kérde tőle az öreg kapitány:

— Láttál-e valakit az éjjel a temetőben?

— Nem láttam senkit, nem is mertem oda nézni.

— Jól van. Emberkopogást sem hallottál egész éjjel?

— Nem hallottam egész éjjel, hanem éjjeltájban minden fekete madár felröppent ülőhelyéből és csunya káromgásuk fölvert az álomból.

A lányka kicsi testén borzadály csuszamlott végig.

Az öreg kapitány nem beszélt többé a fiuról, a ki elszökött, a ki apját elárulta, a ki apja megátalozott, a ki nevét is eltagadta, s a kit karácson éjszakáján csuf fekete madarak káromgása üldözött el anyjának sarkövével. Nem beszélt róla soha. De nem is hallotta híré soha.

Ment az ifju elszántan, visszatarthatalanul.

Fájt neki elválni jó apjától s édes szeretett anyjának sarkövével.

Sokáig sirt, sokáig zokogott a sarkó mellett letérdelve.

Aztán szíve bezárult és könyei elapadtak. És megtörlé arcát s fölnezt az égre. Az égnek nem volt csillaga; a vihar, a forogteteg volt az égen is az ur.

A várostól negyed órányira magas domb fekszik. E dombról még egyszer visszaneztett arra a várostra, a melyben a szülőházát, a gyermekemlékeket, s soha vissza nem térő ifju boldogságot, a szerető, de haragos apát hagyta.

Szemeiből még egyszer kicsordult a köny. Megjédt e könytől. Hisz ő honvéd akar lenni. Hirtelen letörlé s szilárd lépéssel ment szemközé a süvöltő viharok.

Hetekig bujdosott. Éjben, fagyban nyugta nem volt. Farkasok tanyáján, győző ellenség csapatain keresztül törekedett eljutni a honvéd fővezérhez. Üldözött az üldözöttet, bujdosó a bujdosót keresi fel. Lábbelije rongy, ruhája foszlány, zsebe üres, szíve telve szent fogadással: így jutott el a fővezérhez.

A fővezér hideg, komor ember vala. Szerette a katonát, de nem szerette az éretlen gyerkőcöt és az üres lelkesedést. Mikor Kálmánt meglátta és látta gyermekarcát s vihártépe rongyos öltönyét, haragosan mondá neki:

— Táborom nem kórház s én nem vagyok iskolamester. Eredj haza a meleg kályha mellé s tanulj írni és olvasni.

Az ifju merev arczeccal és sutgó hangon mondá neki:

— Én pedig honvéd leszek, vagy meghalok.

A fővezér tetőtől talpig jól megnézte a fiatal embert.

— Ki küldött ide? Apád, anyád?

— Magam jöttem, nincs sem apám, sem anyám.

Nem mondott igazat. Hanem azért csak elfogadták. Másnap már megtanulta, hogy kell bánni a puskával és aztán azt is megtanulta, hogy kell játszani a halállal. De a nevét meg nem mondta senkinek.

Végig küzdött minden csatát. És szerzett hírt és dicsőséget, bajtársaktól elismerést, szép asszonyoktól hódolatot, nemzetétől kitüntetést — de a nevét meg nem mondta soha.

És kapott sebet is. A debreczeni csatában kilőtték lovát alóla, s bal lábában egy otromba golyó s vállában egy kozáklándzsa akadt meg.

Ott feküdt a csatatéren — jöhetőetlen önmagával. Ott szedték föl jó emberek vérevesztve, elájultan. Föl is szedték s jól vagy rosszul be is hegesztették sebeit.

De mire magához jött: bajtársait nem találta többé. A honvédsereg is elpusztult, a szent ügy is elbukott, a haragos fővezér is gyászos véget ért. És a jó emberek is, kik ápolták, okos emberekké váltak, s vállára akasztva egy darab szűrt, kezébe adva egy botot s telerakva iszákját három napra való száraz eledellel: utnak eresztették haza felé.

Haza felé! Szomoru világ volt akkor otthon.

Az öreg kapitány jól elgondolta a dolgot, mikor a fiut vissza akarta tartani.

Uj hatalom, uj törvény, uj igazság, uj emberek jöttek a régiek helyére.

Az öreg kapitányt öngazolásra hívták föl. Hol járt, mit csinált, kivel cimboráskodott: adjon róla számot. A három rendjel és kardjának tizenkét csorbája nem mentette meg a vizsgálatól.

De voltak tanui. A félszemű zászlótartó, a recsegő hangú alezredes, a falábú főhadnagy, a visszavonult udvari tanácsos, a közséves referendarius s az öreg lelkes mind valamennyien igaz hitűkre, becsületszavakra állottak jót mellette.

Megkapta az igazolványt s újra megkapta a nyugdíját.

De találkoztott kaján ember, a ki följelenté, hogy fiát elküldte honvédnek.

Hiába istenkedtek jó baráti. Hiába mondogatták a hatalmas urak előtt, hogy a fiu apjának ellenére ment el s apjának átkát vitte magával: nem használt az semmit.

Karácson előtt való napon megjelent az öreg kapitánynál a polgármester. A polgármester jó barátja volt az öreg kapitánynak. Ismerték egymást még a régi inzurgens világból.

— Rosz hírrel jövök öreg bajtárs — szólt a kapitányhoz. Itt van Falkenheim generalis rendelete. Nyugdíjadról megfoszt, fegyvereidet bekívánja, rendjeleid konfiskálja. Készen lehettél mindezekre.

Készen volt ezekre az öreg kapitány és mégis remegtek ajkai és mégis villámokat szórtak szemei: mikor a gonosz közlést meghallotta.

— Jól van — felelt rekedt hangon. A kölyök volt oka ennek is. De szemem elé nem kerüljön többé ez életben. Nem is kerül. Ott rothad már valami útfélen. Jól van.

Leszedte a fogasról fegyvereit és sorba rakta az asztalon. Az almáriom belső fiókjából nagy gondosan kivette a három rend-

jelet és azt is oda tette az asztalra. És megállt az asztal előtt és összekulcsolt kézzel bámult az asztalra.

— Hát mindennek vége! — szólt önmagához. A kenyér is oda van, a becsület is. Megmondtam annak a kölyöknek, de nem hallgatott rá. Pedig magyarul megmondtam. Még kardomat is elveszik. Tizenkét csorbát ütöttem rajta. Négyet akkor, mikor

sem rongyos, sem meztláb, sem félig megfagyva.

— Édes bácsi, szegény Kálmán régen meghalt, miért bántsuk mi őt?

Az öreg kapitány hosszan nézett a mosolygó leánykára.

— Igazad van édes leányom. Nekem régen meghalt.

S aztán oda fordult a polgármesterhez.

felhők lepték el az eget. A varjuserég veszett zajjal csapkodott és kerengett a házak fölött. Vihar készülődött köröskörül. Jaj a szegénynek, kit az künn ér a csikorgó hidegben.

Ezen az éjszakán nem aludt el az öreg kapitány. Szegény nejének ez volt legkedvesebb ünnepe. Mikor a Megváltó született. Az a rossz, engedetlen gyermek is e napon

OSZMÁN PASA A PLEVNAI SÁNCZOKON.

Rosé generalist levágtam; hat ágyuját elvettem. Ejh, ejh!

Kezébe vette azt a kardot és meg-suhintá.

— Mért nem tud most előttem állani az a kölyök?

E szavakra előfutott Erzsike, a koldus-lánya. Piros arcczal, mosolygó ajakkal és angyalszemekkel. Nem volt most már

— Polgármester ur! Ezt a kardot és ezt a rendjelet hagyja nálam reggelig. A megváltó születésének ünnepén hadd legyen még nálam. Olyan nehéz tőlük egy pillanat alatt elválni.

A polgármester eltávozott. A kardot és a rendjeleket ott hagyta az öreg kapitánynál.

Ebéd után elsötétedett az ég. Sűrű

szökött el s tagadta meg apját és apja nevét. És a becsülettel végig harcolt hosszú életnek minden keresményét e nap rabolta el. Oh az öreg kapitány sokat szenvedett egy év óta — de legtöbbet ma. Haja és bajusza ősz volt már és többé nem fekete. Csak Erzsike tartá benne a lelket.

Már rég elmúlt éjfél és az öreg kapitány még mindig fön járkált a szobában.

A kis Erzsike egy nyoszolyán aludt mosolygva. Az öreg kapitány meg-megállt előtte és nézte örömmel és gondolta borzalommal, ha a szegény gyermek most künn volna a fagyon...

Néha-néha nagy zugás tölté be a házat. Künn viharzott a hóföretég. Üvöltött a szélvész és a fák csikorogtak súlyos keze alatt. A vihar beordított a kémé-

tig ülve maradt. Megint fölkel és ment előre.

Elérte a temetőt. A temető keresztfái telvék valának a tél fekete madaraival.

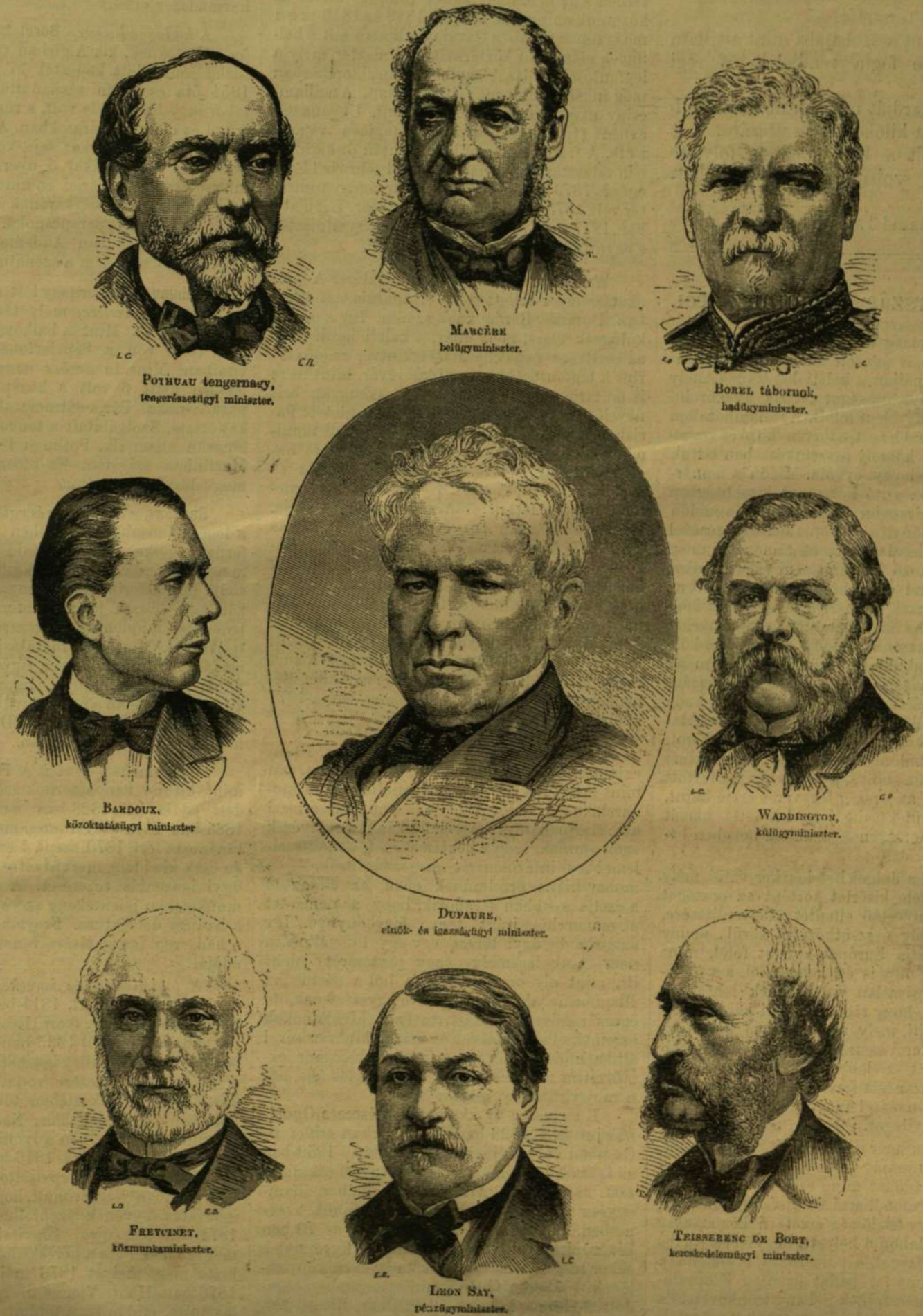
Mikor a koldus befordult a temetőbe, minden fekete madár felröppent ülőhelyéből és csunya káromással átrepültek a kizalokra.

A koldus nem vette azt észre. Leha-

gény koldusgyerek jön az utcán, alalmazna nélkül el ne ereszd.

A lányka egy karajkenyeret s egy kis maradéksültet vett kis kezébe s várta a koldus gyereket a kapunál.

A koldus gyerek elvette a kenyeret és a sültet, de nem ment tovább, hanem befordult az udvarra. Az öreg kapitány szobajtaja előtt állt a pitvarnak egy kőosz-

AZ UJ FRANCZIA MINISZTERIUM.

nyen s vaserővel rázta az ajtókat és ablakokat.

Az országuton egy koldus vánszorgott a város felé. Öltönyének foszlányai repkedtek a szélben. Meztelen lábát véresre vagdalta a jéggöröngy. Arcán végig folyt és végig fagyott könyve.

A vihar vissza-visszalökte. De ő mégis előre ment. Néha elesett és egy pillana-

nyatlott egy sirkő mellé és sirva és zokogva és görcsös fuldoklással csókolta azt a sirkövet.

Az öreg kapitány a reggeli szürkületben kiment a kapu elé és végigtekintett az utcán. A temető felől nagy meszeségben egy koldust látott háza felé jönni.

— Lányom, szólt Erzsikéhez, egy sze-

lopa s a koldusgyerek ez oszlop mellé támaszkodott.

Erzsike bámult. Bement az öreg kapitányhoz.

— Kedves bácsi, az a szegény koldus nem akar elmenni és nem szól semmit. Itt áll az ajtóban.

Az öreg kapitány a nyitott ajtóból reárvált a koldusgyerekre.

— Mit ácsorogsz itt? Megkaptad a magadét, erédj tovább!

A koldus gyerek felsikoltott:

— Apám!

És arcra bukott az öreg kapitány előtt, keresztül a nyitott ajtó küszöbén. Az öreg kapitány felordított mint a sebesült vad. És két kezével belemarkolt ősz hajába és meredt szemekkel nézte a nyomorult koldusnak meztelen, jégsebzette, vonagló természetét.

És berohant a szobájába mint a villám és két kezébe fogta rendjeleit és régi kardját.

És régi kardját megsuhintva, a rendjelekkel együtt kiléte az utczára.

És lehajolt a koldushoz és fölvetette ölébe, bevitte szobájába és sirva csókolgató:

— Édes fiam! Édes fiam!

Franciaország új miniszterei.

Franciaország még a nemrég mult napokban is azon a ponton állt, hogy erős konkurrencziát csináljon a keleti kérdésem, mely mai napság egyeduralmat látszik gyakorolni az európai közügyeken fölött. Az államhatalom két legnevezetesebb ágát, a törvényhozó és végrehajtó hatalmat komoly összeütközésben láttuk egymással közel egy év óta. Midőn a monarchikus irányhoz szító kormányt kisebbségben hagyta a köztársasági nemzetgyűlés, s midőn e miatt a kormány, a szenátus beleegyezésével május 16-án feloszlatta az őt támogatni megszűnt törvényhozó kamarát s új választásokat rendelt el, mind élesebb és élesebbé vált az ellentét a nemzet kormánya és a nemzet képviselői között s már-már előre veté árnyékát a szomorú katasztrófa, midőn a köztársaságot megbuktatni szándékozó kormány minden erőlködése dacára újra köztársasági többségű nemzetgyűlést választott magának. Mac-Mahon, a köztársaság és végrehajtó hatalom feje, ki valódi fejedelmi jogokat gyakorol, csak azzal a különbséggel, hogy az ő uralma ha áridőhöz van szabva, a kormányval tartott s rendelkezett az ország fegyveres ereje fölött, — a nemzetgyűlés pedig joggal hibette magát egész Franciaországnak s annak nevében beszélt és határozott.

Igy álltak a dolgok heteken keresztül, mely idő alatt sokféle kísérlet történt az országot veszélylyel fenyegető ellentét kiegyenlítésére, mely ha komoly összeütközésre kerül, épugy lángba boríthatja Európát nyugat felől, mint a hogy az már ugy is ég kelet felől, s a történetben ama páraflan jelenségnek lehettünk volna megélő, hogy támad a keleti kérdés mellett egy nyugati, mely utóbbi végső következményeiben semmi esetre nem lett volna kisebb horderejű, mint az előbbeni, a mint annak példáját a nagy francia forradalomban láhattuk, mely a földrendes elementáris erejével rázta meg az egész világot.

De midőn már államesinyt, forradalmat, nemzet és katonaság összeütközését, utzaharcot és barrikádokat mind csak idő kérdésének tekintettünk: mondhatni az utolsó pillanatban győzött a nagy felelősség érzete a köztársaság fején s Mac-Mahon a helyett, hogy vérbe-tűzbe borítsa az országot, a polgárokat erősen a fegyveres katonát, s hadat üzenjen Franciaországnak, a nemzetnek néhány trónkövetelő s udvaronczi kedvéért, — meghajolt végre a nemzet akaratát, elbocsátá köztársaságellenes kormányát, s több meghiusult kísérlet után sikerült végre oly kormányt alkotnia, melynek tagjai a köztársasági érzelmű többség kebeléből vétetvén, a nemzetgyűlés támogatására is bizton számíthat, legalább addig, míg a többség szellemében fogja keresni működése főtasmasztát.

Az új miniszterium tagjainak arczépeit mutatjuk be az alkalommal olvasóinknak, néhány vázlatos életrajzi adatot csatolván mind egyik mellé, akorra tartván föl az egyes miniszterek életrajzi és jellemrajzi bővebb is-

metetését, ha azok egyikét vagy másikat az események netán jobban az előtérbe helyezik.

A kormány elnöke s egyuttal igazságügy-miniszter már ismert parlamenti multtal bíró egyéniség, kinek hazája újabb történetében már eddigéig is jelentékeny szerep jutott. Dufaure Gyula Armand Szaniszló még a mult század gyermeke. 1798. decz. 4-én született Saujonban Alsó-Charent megyében. Párisban végezte a jogot s mint ügyvéd Bordeauxban települt meg. 1834-ben választott először képviselővé Sain-terben s az is maradt egész 1839-ig, mikor is közmunkáminiszter lett. Az 1848 és 1849-ik évi mozgalmas időkben Cavaignac alatt ő állt a belügyek élén mint köztársasági miniszter, mely a legfontosabb állások egyike, Franciaországban még inkább, mint más államokban. Az államcsiny után a magánéletbe vonult. Ugyanazon évben (1851) az akadémia tagjává választotta. A francia-német háboru után őt kerültek választott képviselővé. 1871 február 14-től egész 1873 május 14-éig igazságügy-miniszter volt, 1875 és 76-ban pedig pécsetőr. Legújabbban, 1877 decz. 13-ától újra igazságügy-miniszter s egyuttal a minisztertanács elnöke.

Waddington a külügyek minisztere. A közoktatási ügyet kellett volna elvállalnia, ezt azonban Dufaure Bardouxnak szánta. Így került a külügyek élére, mely állás, a keleti kérdést és az esetleges pápaválasztást tekintve, ez időszereint a legfontosabb. Az új külügyér, mint neve is mutatja, angol származású s csakugyan brit nevelésben is részesült. 1826-ban született Párisban, s leginkább régészeti és éremtani tanulmányokkal foglalkozott, melyek kedvéért nagyobb utakat is tett Kis-Ázsiában, Német-és Angolországban. E téren szerzett kitünő ismeretei folytán lett a francia akadémia tagja. Franciaországban nagy birtokai vannak, mégis csak 1871-ben lett képviselő. Eleinte a jobb-középen ült, vagyis a mérsékelt monarchisták között, később azonban szívvel-lélekkel a Thiers politikájához csatlakozott, s közoktatásügyi miniszter lett és az is maradt Thiers bukásáig, a mikor aztán a balközépi képviselők között foglalt helyet. 1876-ban szenátor lett Aisne-megye részéről, majd a Jules Simon kabinetjében újra közoktatásügyi miniszter egész 1877 május 16-ig.

A belügyi tárczában, mint érintők, Franciaországban sokkal több jelentősége van mint más országokban. A republikánus és monarchikus áramlatok ide-oda hullámzása teszi azt megfoghatóvá; a republikánus belügyerek azon vannak, hogy a köztársaságot, annak szellemét és intézményeit megszilárdítsák, — a monarchikus érzelműek épen az ellenkezőt a czelja s abban fáradozik, hogy a nemzetet a monarchia iránt tegye fogékonyvá. Így aztán a belügyi tárcza egy-egy ily változása nem csak személy- vagy pártseret jelent itt, mint oly országokban, a hol a pártok az államforma alapelveire nézve egyetértenek, de egész rendszerváltozást, mely a hivatalnokok ezreinek elbocsátásával és mások kinevezésével áll kapcsolatban, s így a francia belügyér ez időszereint nem csupán a belügyek feje, hanem egyuttal organizátor is.

E tárcza az új kabinetben Marcère Gyulának jutott, ki 1828-ban Domfrontban született. Caenban végezte jogi tanulmányait s 1850-ben az igazságügy-miniszteriumban nyert alkalmazást. Soissonban, Arrasban, St. Polban államügyész volt, később törvényeszi ülnök Avesnesben, majd Douaiban. 1869-ben és 70-ben két röpiratával vonta magára a figyelmet s ekkor megválasztott Nord-megyéjének képviselőnek. 1876-ban a belügyminiszteriumban fogadott el állomást, mint államtitkár, Ricard belügyminiszter halála után pedig ennek utódja s belügyminiszter maradt egész a Jules Simon miniszteriuma megalakulásáig. Mielőtt hivatalot vállalt, elnöke volt a nemzetgyűlés balközépi pártjának.

A pénzügyi tárczát Say Leon vállalta el, a közgazdaság terén a legismertebb nevű francziák egyike. 1826-ban született Párisban. Nagy előszeretettel foglalkozott a politikai gazdaságtannal, s korán belépett a „Journal des Débats“ szerkesztőségébe, melynek tulajdonos-társa is lett, nőül vevén a lap igazgatójának, Bertinnek leányát. 1873-ban képviselőnek vá-

lasztatott Seine-et-Oise és Seine megyében, s ez utóbbi mandatumával lépett a törvényhozó testületbe. Thiers elnöksége alatt Seine megye prefektje lett Jules Ferry helyett s ez állásában több hasznos reformot tudott behozni az igazgatás terén. 1874-ben kinevezett pénzügy-miniszternek, mely hivatalát május 24-ig viselte; 1875-ben márcz. 10-én újra pénzügyér lett és szenatornak választott, de pénzügyér maradt Dufaure és Jules Simon kabinetjében, egész ez utóbbinak visszalépéséig ez év május 17-ikén. E szerint ő a pénzügyi tárczát már harmadszor viseli.

A hadügyminiszter Borel tábornok. Egyike ama tiszteknek, kik Algirban való hosszas tartózkodásuk alatt képezték ki magokat. Borel 1854 óta csaknem szakadatlanul Mac-Mahon tábornagy hadsegéde volt, s részt vett a krími, kabyl és olasz hadjáratokban. A francia-német háboruban a vezérkar feje volt s Aurelle de Paladines tábornokkal ő nyerte meg a coulmiersi csatát. A párisi commune kiütésekor a párisi hadsereg vezérkarának lett feje, majd a 12-ik hadosztály parancsnoka. Borel 1819-ben született Faujeauban Audemegyében. Sem a képviselőháznak, sem a szenatusnak nem tagja.

Pothuau altengernagy lett a tengerészet és a gyarmatok minisztere, mely tárczát már Thiers alatt is viselte. Mint a balközépi hibe, jelentékeny részt vón a képviselőház és a szenatus vitáiban. Mint tegerész nagy hírből áll a háboru alatt ő volt a középtengeri hajóhad parancsnoka. Páris ostroma alatt a déli erődök őrizte. Szolgálatait a tengerészet körül átalánosan elismerik. Pothuau 1835-ben született Martinique szigetén. Ez időszereint életfogytig megválasztott szenátor.

Bardoux, a közoktatás és vallásügy minisztere, a legáltalánosabban tiszteltben részesülő államférfiak egyike. Ügyvéd, majd a Puy-de-Dome-megye tanácsának elnöke, később, Dufaure második miniszteriumában igazságügyi államtitkár volt. Tiszta jelleme, mérséklete és alapos ismeretei mindenütt megszerették számára a tiszteletet. Mint a közoktatási és vallásügyek előadója kitünő a kegyes ügyekben tanusított finom tapintata által az engesztelődés és kibékítés munkájában a nemzetgyűlés és Mac-Mahon között nagy segítségére volt Dufaurenak. Clermontban született 1830-ban.

A közmunkák minisztere Freycinet lón, a ki mint kitünő bányamérnök szép hírnek örvendett eddig is. 1828-ban született Foixban. 1864-ban Tarn-et-Garonne megye kormányzó-tanácsosa lett, 1870. sept. 4-én pedig prefektje, de csak kis ideig, mert átvette Toursban a hadügyi igazgatás vezetését. A nemzeti védelem munkájában jelentékeny szerepet játszott, mint a hadügyi delegatusa. Freycinet a szenatusban a hadsereg igazgatására vonatkozó ügyek előadója.

A földművelés- és kereskedelem-ügy miniszter Teisserenc de Bort, 1814-ben született Châteaurouxban. Az egykori „Ecole polytechnique“ növendéke, melyből 1835-ben került ki, mikor is átvevő a dohányügy igazgatását, majd később a vasutak szervezésére vonatkozó munkálato-kat. Ennek következtében több nevezetes küldetésben járt Angliában, Németországban és Belgiumban. 1852-ben a lyoni vasut igazgatója lett. Politikai pályára 1846-ban lépett, midőn is Herault megyét képviselte a nemzetgyűlésben, azonban visszavonult, hogy egészen a közgazdaság ügyének szentelhesse idejét. Csak 1871-ben lett újra képviselő Haute-Vienne megyéből. Thiers a kereskedelemügyi tárczával bízta meg, melyet 1873 máj. 24-éig vezetett. 1876-ban Haute-Vienne megye szenátorrá választotta, midőn is a földművelés- és kereskedelemügyi vezetését bízták rá, s ezt vitte 1877-ig.

Ezekből alakult az új francia kabinet. A közpályán mind ismert nevű jelentékeny emberek s csak kettő van köztük, a ki még ekkoráig miniszteri tárczát nem viselt: Borel tábornok és Bardoux, de a kiket Franciaország államférfiai között szintén jelentékeny hely illet meg, — így hát nem hiu a remény, hogy az új kormány mérsékletének és tapintatának végre is sikerülni fog a köztársaságot Franciaországban szilárdíthatni alapa-fektetni, mint a milyenen ez ideig nyugodott.

Ozmán pasa, mint hadvezér.

Most, midőn alkalmunk nyílik bemutatni a plezna hőst, a mint katonától környezetben földsánczat egyikének tetejéről vizsgálja az orosz csapatmozdulatokat, nem tehetjük, hogy róla, mint hadvezérről, néhány sorral meg ne emlékezzünk.

Alkalmat erre a német hadászati szakírók közleményei szolgáltatnak. A mióta a német hadaknak Franciaországot legyőzni sikerült, azóta a németek megszokták, hogy a stratégia és hadi taktika mezején magoknak való-ságos pápai csalhatatlanságot tulajdonítsanak s azt híreszteljük magok felől, hogy ők e két véres tudományok fölülmulthatatlan nagymesterei. Nem hitték, hogy e téren még valamit ők is tanulhatnak s még kevésbé, hogy épen egy barbár töröktől, a ki nem a berlini szakiskolákban szerző katonai ismereteit.

Most szégyenkezve beismerik. A francia háboru, — mondják, — minket is megtanított arra, hogy a kézi fegyvereken, ágyutelepeken, szabályozott élelmezésen, kitünő szervezeten és katonai képezésen kívül is van valami, a minek a háboruk sorsának eldöntésére ép oly befolyása lehet, mint az említett szakok akármelyikének. És ez a viárkok, sáncok, földhányások s ezzel együtt a földérendő alkalmazása nem csupán az ostrom, — hanem a sikmezőn vívott háboruban is. Németország e háboru után megkésztette sánczkészleteit. De tíz nap alatt vértart varázsolni elő a pusztá földből, onnan érzékeny csapásokkal mérni az ellenségre s aránylag csekély erővel hónapokon át lőkövet tartani az ellenség haderejének zömét és megbénítani minden jelentékenyebb akcióit: arra most tanította meg Európa taktikusait Ozmán pasa.

Valóban a török vezér bámulatos miveleteinek sikerült fölvetni azt az eddig senki által nem vitatott kérdést, megvan-e az állandó váraknak az az értékük, a melyet nekik tulajdonítanak? Egy ily állandó, a hadi tudomány mai kivánalmai szerint épült erősség előállítására roppant összegekbe és nagy időbe kerül. Mindig az ellenség választásától függ, meg akarja-e azt támadni vagy nem akarja. De akár akarja, akár nem akarja: helyőrséget tartani benne mindenestre kell, még pedig annál tekintélyesebbet, minél fontosabb és nagyobb kiterjedésű az erősség s az a helyőrség sokszor az egész hadjárat folyamata alatt itt kénytelen vesztelni s elvonatni a működő hadsereg létszámától, melynek pedig talán tulsult s ezzel döntő győzelmet biztosíthatna. Azonfelül egy ily vár egy helyhez van szegyezve s nem mindig alakulnak úgy a hadmozdulatok, hogy jelentékeny hasznát lehetne venni, úgy hogy gyakran van oly helyzetben a hadvezér, mikor azt kénytelen óhaj-tani, bárcsak valamely vár más helyen állana. S menyibe kerül még az ily kész vár fenntartása is.

A földvárnál, melynek egyik kitünő mutatóványával Ozmán pasa szolgált az elámult világ-nak, mind nincsenek meg e hátrányok. Felállítható ott, a hol az aktualis helyzet leginkább megköveteli, akkor, mikor arra legkedvezőbbek a viszonyok, aránylag csekély eszközökkel s a várak mellett egészen elenyésző költséggel. Alig kerül egyebbe, mint a rá fordított munka-erőbe, mely ugyis felhasználatlanul veszne el különben. Ha van élelmezési terentuma és hadműveleti alapja, honnan hadiszereit magához vonhatja, ugyanazt a szolgáltatást teszi meg, a mit az állandó várak, de még nyomatékosabban, mert oly helyen állítható fel, a hol az ellenségnek legjobbat érthat. Az ily vár szilárd, — mutatja Plevna, melynek sánczat alig volt a muszka golyóknak észrevehető nyoma. Ahhoz járul az a tapasztalat, hogy a katonák a saját kezével emelt védműveket nagyobb elszántsággal, mondhatni színtelével védi, mint a melyet készen kap. Tudva azt, hogy csak idő-höz kötött értéke van s csak arra nézve van értéke, a ki emelte: szorongattatás idején oda hagyhatni. Az ellenség nem nyert vele sokat, a védő helyőrség pedig sik mezei táborra válhatik újra s más sereggel egyesülve onnan intézhet támadást, a honnan alig várják. Vagy visszavonulván, más kedvező helyen emelhet az ellenség útjába Plevnákat, melyeknek ostrom-zárlási munkáját az ellenségnek újra egészen előlről kell kezdeni.

Bizony Plevna nagy szöveget ütött a sztratégák fejébe s Ozmán pasa egy oly tapasztalattal gazdagította a hadi történetet, mely eddigéig, ily jelentőségben legalább — nem volt ismeretes. Ő mutatta meg, hogy a puska, szurony, golyó mellett még egy más, azokkal egyenrangú hatalmas kézi fegyver is van: az ásó és kapa.

A népek gúnynevei.

A népek és nemzetek tökéletesen hasonlítanak egyes emberekhez abbéli tulajdonságukra nézve, hogy egymást szeretik gúnynevekkel illetni. Ha mind elő akarnók számítani ama gúnyneveket, melyekkel a különböző népek egymást felruházták s e gúnynevek okát és eredetét is meg akarnók magyarázni, közleményünk nagyon tulhaladna a rendes hírlapi cikkek szokásos terjedelmét. Ez alkalommal tehát főleg oly gúnyneveket gyűjtünk össze, melyek az illető népekre az általuk leginkább kedvelt, hogy úgy mondjuk: nemzeti életelekről s ama foglalkozásokról ragadtak, melyeket azoknak megszerzése vagy előállítására megkíván. Könnyű belátni, hogy ez a tér nagyon kedvező a néphumor és gúny fejlesztésére, s tömördek anyagot nyújt a tréfára és gúnyolódásra.

A különböző népek életmódját, szokásait és szellemi életét tanulmányozók előtt bizonyára feltűnhetett ama különös szokás, hogy a népek saját népies vagy nemzeti bolondjaikat többnyire kedvező életelekről nevezik el; bizonyossággal erre a németek Hanswurstja, a hollandok Pickelharingje, az angolok Jack Puddingja, a francziák Jean Potage-ja és némileg a mi Kukoricza Jancsink, Borsszem Jankóknk stb. is. Az olaszok Marone-nak nevezik népies bohócz alakjokat, minthogy a gesztenye (marone) kedvező ételök; marone nálok eszelőkös, ostoba embert jelent. Az oroszok saját bolondjokat „Iván Kapusta“ (Káposzta Jancsi) név alatt szokták emlegetni, de ez elnevezés nincs általános elterjedve Oroszországban. A hülyéket és együgyűket az oroszok Lapshá-nak (gombóc), a németek Grützkopfnak, az olaszok Bigolone-nak (ettől: bigoli, nagy gombócok), Gnocco-nak (gölgövény) és Puccone-nak (tökkáposzta fő) is nevezik. Az orosz a kövér nőt Lepjischá-nak (fánk) nevezi. A törökök a tatárokat „angolnaevőknek“ csufolják.

Belgiumban majd minden városnak van gúnyneve, azonban legvastagabban kijutott szegény Mecheln-nek, mint a mely város már igen régtől fogva nem közönséges ostobaság hírében áll. „Gaudet Meehlinia stultis“ — „Mecheln meg van áldva ostobákkal.“ Hogy az ostobaság híre miért ragadt épen Mecheln lakóira, erről valamint a többi városok gúnyneveiről is legfeljebb az illető vidékek mondái adhatnának felvilágosítást. Ugyancsak Belgiumban Ostende lakóit mustár-evőknek, Dünkirkben lakóit tengerinyul-evőknek, Dixenüde lakóit vajúevőknek, a niewportiakat tőkehal-evőknek, Belle és Laerne lakóit sajtesinálóknak és libapásztoroknak gúnyolják.

Legtöbb adat áll rendelkezésünkre az orosz gúnynevekről, melyek Dalj W.-nek „Az orosz nép közmondásai“ című könyvében talán majdnem mind fölálíthatók.

Hogy a muszkák fagygy-gyertyát esznek és pálinkát isznak hozzá, erre mi felénk is sokan hiszik, sőt a köznép — hibetőleg tapasztalásból — meg is van róla győződve. Hanem ugy lát-szik, hogy az oroszok e hiedelemért főleg a németekre haragsznak, mert azokat legtöbbször gúnynevel illetik. Elnevezik őket Kartoshkák-nak (burgonyaevő), kolbászevőknek, füstölteknek és szosziszkák-nak (kolbászok) stb. Az oroszoknál még ilyen sok más nemzetközi gúnynev is van, de minthogy azok nem az ételre és italra vonatkoznak, ezuttal mellőzzük. Hanem annál több oly gúnynevre találunk az oroszoknál, melyekkel a különböző néptörzsek és különböző városok lakói egymást kölcsönösen megisztetik s melyek egyik vagy másik néptörzsek vagy községi lakóinak nem csupán kedvező ételeit, hanem életmódját és foglalkozását is pajzánul kicsufolják. Így volt ez nálunk is a czéhek virágzásának idejében; a különböző czéhekhez tartozó mesterekből nagyon szerettek egymást gúnyolni.

Oroszország régi fővárosáról, a „szent“ Moszkváról, azt szokták mondani, hogy „kalácsról híres“. A kalács, vagy csupán a fehér buza-

kenyér is nagy dolog és nagy ritkaság az orosz köznép előtt, mely csak fekete rozskenyérről él s kalácsot vagy fehér kenyert csak ünnepe napokon vagy más nevezetesebb alkalmakkor lát. Kosszomarov tanár szerint (a ki különben azt állítja, hogy a rozskenyér az oroszoknak eleitől fogva inkább ízlett) a fehér kenyér oly ritka tünemény az orosz paraszt házában, hogy egészen közmondásossá lett. Például egyik orosz közmondás így hangzik: „Még kalácsal sem tudnám elcsabítani.“ A Moszkváról fentemlített példabeszédnek különböző változatai vannak. Például: „Moszkva menyasszonyairól, herangjairól és kalácsairól híres.“ E két közmondásban Moszkva — „Oroszország szive“ — nincsen kigunyolva, de vannak olyanok is az oroszoknál, melyek a moszkalkokat, Moszkva lakóit nem nagyon kimélik. Például: „Barátkozzál össze a moszkvaival, de a kezéd mindig kardodon legyen.“ — „A moszkalknak vágd le a kabátja szárnyát, de aztán szaladj!“ — Ilyen és ehhez hasonló gúnyos kifejezések nagyban dívtóznak Moszkváról a kis és nagy oroszoknál, de nem lehet tudni, hogy azok a szent városnak egykori politikai tulsulya következtében támadtak-e, vagy pedig más okokból. Ugy látszik, hogy e mondások újabb eredetiek s hibetőleg annak az ovatosságának és bizalmatlanságának köszönhetik létrejöttüket, a melylyel általán véve a vidékek a nagyvárosiak iránt viseltetik szoktak.

A Krim lakóit az orosz „heringkereskedők“-nek vagy „heringevők“-nek, a szmolenszkiakat „bornyuevők“-nek, a vjazmaikat „bélessütők“-nek vagy „bélesevők“-nek gúnyolja, s Vjazma városáról azt mondja, hogy „egészen bélesbe vagy rétesbe van sülyedve“ — e városban ugyanis kitünő rétest és bélest sütnék. „Asztrachánban még a tehének is halat esznek.“ „Krim lakói — rothadásnak indult heringek.“ E két közmondás a Kaspi- és Fekete-tenger s a beléjük szakadó nagy folyók partjain nagyban üzött halászatot akarja kigunyolni. „Vologda lakói egy bornyut patástól megették.“ Tehát a vologdaiak szeretik a bornyuhust. „A kargopoliak sajtevek.“ Egy szóval Oroszországban kijut a gúnyból minden vidék lakóinak kedvező ételöket. Nem szükség erre több példát felhozunk nem Oroszországból, sem a többi államokból. Magunk is tudhatjuk, hogy az efféle gúnyolódásoktól a mi népünk sem idegenkedik.

Sámi Lajos.

SERVADAC HECTOR

KALANDOS VÁNDORLÁSA A NAPRENDISZEREN ÁT.

VERNE GYULÁTÓL.

MÁSODIK RÉSZ. — TIZENHETEDIK FEJEZET.

Ismét a földön.

A föld, mintha esni látszott volna a Gallia felé, esni reájok, az ég tekintélyes részét foglalta el láthatárunkból. Élénken megvilágítva a nap rá eső sugaraitól, oly közelből, mely a hold közép távolának csak felét tette, s az is perczről, perczre óriási gyorsasággal kisebbedett, tizenhat mérfölddel minden másodperczben, — jól lehetett különbözni felületén különbségeit. A setétebb részek a napsugarakat jobban elnyelő tengert, a világosabb foltok a száraz földet mutatták; míg a felül uszó, lebegő, bontakozó szürke és fehér foltok a föld légkörének felhői voltak. Perczről perczre világosabban kivehetőkké váltak a tenger és száraz körrajzai, s a földön kívülről ember által ily nagy távolból még soha nem látott dicső látvány tárult fel szemek előtt,

— Európa!

— Oroszország!

— Franciaország! kiáltottak fel egyszerre, Procop hadnagy, Timaseff gróf és Servadac kapitány. Ott bontakozott ki bámuló szemek előtt a föld előttök ismeretes részének egész ábrázata. Anglia, mint egy nyugot felé lépdelő lady, redős ruhája uszályával, feje szigetek diadémjával koronázva. A Skandináv félsziget, egy nyugvó, felséges oroszlán, hátgerinczen végig

nyuló hegysorával, mintha lesből akarna a gyantulán Európára ugrani. Oroszország, az északi óriás jages medve, fejével Ázsia felé fordulva, karmait Törökország nyakába vágva. Ausztria egy összehúzódó, magában doromboló macska, nyugtalan éber álomban. Spanyolország, mint egy kibontott zászló, lengedezve a tengeri szel- lőben. Törökország, mint egy berzengő ka- kas, egyik karmát Kis-Ázsiába, a másikat Görög- országba vágva. Olaszország, a fényes lovag- országba vágva. Végre Franciaország, erőtel- jes szobor-törzs, szívében Páriszal

Mindnyáján balmulva szegedett rá szemek- ket, csak egyedül Palmyrin Rosette nem. Ő most is csak Galliát nézte, mely messze elmaradt alattok, és nem tudott kibékülni a gondolatlalt, hogy el kelljen válnia tőle, saját birtokától!

Procop hadnagy, kezében a cronometer órá- val, a percek és másodpercek számlálta. A katlan, időről időre intésére megújított tüzé- vel, egyenlő magasságban tartotta a léghajót a Gallia fölött.

Általában keveset beszéltek; annál többet gondoltak. Eljutnak-e földre? s mikép? szárazra esnek-e s nem zuzód- nak-e menthetetlenül össze? Vagy az óceánba — s lesz-e e ott esetleg hajó, mely kimentse a hullámokból?

— Két óra, negyvenkét perc! jelzé Procop hadnagy az időt, az általános csend közepette.

Még öt perc s harminczöt másod- perc, s a földdel való végzetes találkozás bekövetkezik. Alig voltak már ötezer mér- földnyire a földtől.

Procop hadnagy most észrevette, hogy a Gallia rézsutosan s nem függőle- gesen közeledik a földhöz. A planéta és az üstökös nem ugyanazon egy vonalon haladtak. De ha a föld vonzása mégis erőt venne a kisebb égi testen — s ök hanyatt homlok esnének rá! Emlékek, élményök, tapasztalásaik, nevék, mind el- veszne-e örökre?

Nem! Servadacnak egy gondolata tá- madt. Jegyzőkönyvéből egy lapot szakított ki, rá írta a Gallia és saját s utitársai ne- vét, s aztán elkérte a kis Ninától a kebe- lőben rejtgetett postagalambot. A leánya gyöngéden megcsókolta azt s átnyújtá Servadacnak. Ez egy selyem szállal nya- kára erősíté a levelet s elbocsátotta azt a légbé A galamb, kerengve kissé, alább szállott a léghajó színvonalánál s nyugodtan röpködött köröskörül.

Még két perc s még kétezer mérföld távol- ság. . . . A két csillag háromszor akkora sebessé- gel rohant egymásnak, mint a minő a föld- det hajtja az ekklipitáknak. Szükségtelen meg- jegyezni, hogy a csónakban ülők mit sem érez- tek ez örületes gyorsaságból, együtt haladván a Gallia légkörével.

— Két óra, negyvenhat perc! — mondá Procop hadnagy.

Csak ezer mérföld volt már a föld távolsá- ga; majdnem az egész láthatárt befogó óriási ernyő- nek látszott az, mintha reafok akarna borulni.

— Két óra, negyvenhét perc! — mondá még egyszer Procop hadnagy.

Még csak harminczöt s hat tized másod- perc volt hátra; s egyre növekedő, másodper- czenként százhusz mérföldnyi sebesség!

Egyszerre óriási rezzenés volt érezhető. A galliai légkör érintkezett, átáramlott, egyesült a föld légkörével s magával ragadta a mongolfiert is, mint a Niagara zuhataga egy kis falevelet. Mindnyáján, önkénytelenül a csónak oldalába,

a kötelekbe kapaszkodtak. Rémület, iszony, halálfélelem vett erőt rajtuk. Elvesztették esz- méletüket.

A két légkör összevegyüléséből roppant zivatar keletkezett. A gözök összetűdtek. Semmi sem volt látható, csak egy lobbanás s utána sűrű gőztömegek. Egyszerre minden tá- masz elveszett az alábukók lábai alól. A földön találták magokat. Eszméletlenül hagyták el azt, eszméletlenül jutottak vissza is reá.

A légömbnek nyoma sem maradt. A Gallia pedig, rézsutos vonalban a földet alig horzsolva, repült tova a világűrbe s elve- szett a távolokba . . .

Nyolcz óra volt reggel, mikor magokhoz tértek. A kontinensnek csaknem azon helyén találták magokat, Servadac és Ben-Zouf, a hon- nan ez előtt két évvel elszakítottak volt.

Algierét, sőt Mostagenemet látták magok előtt. Csaknem hajlandók voltak, álomnak venni az egészet. Pedig alig lehetett azt véletlennek nevezni — hiszen két év múlva, a föld pályájá- nak ugyanazon pontján, ugyanazon másod- napon ugyanazon pontján, ugyanazon másod-

DICSŐ LÁTVÁNY TÁRULT FÖL SZEMEIK ELŐTT.

SERVADAC HECTOR VÁNDORLÁSA.

perczben térvén vissza, természetes, hogy a föld ugyanazon pontjával kelle találkozniok.

Fél óra múlva Servadac és szolgálja Mosta- genembe értek. A mi leginkább meglepte: a város nyugalma, mely egészen hétköznapi arcját öltötte fel, mintha előtte való éjjel semmi olya- s nem történt volna, mint egy üstökösnek a föld- del való találkozása. Ugy látszik az üstökös- tet senki sem várta, s hogy elvonult az éjjel, talán észre sem vették.

Az első, a kikkel a mascarai kapuban találkoztak, két tiszt volt a Servadac barátai közül.

— Nini, Servadac! Hát hol voltál, megfog- hatatlan eltűnésed óta? — kérdezték.

— Ha megmondanám, el sem hinnétek. Majd később beszélünk róla.

Bár mint sürgették, nem akart többet mon- dani. Inkább ő kérdézősködött rég nem látott ismerőseiről. A többi közt a szép özvegyet is kérdezte, a kiért Timaseff gróffal párbajt kel- lett volna vívnia, s a kihez intézett röndeau-ját soha sem tudta befejezni.

A szép özvegy azonban elunta a várako- zást eltűnt két széptevőjére, s — férjhez ment. Ez volt a legokosabb a mit tehetett. Servadacot ezzel mind a párbaj-, mind a vers befejezésének kötelezettsége alól feloldotta.

Timaseff gróf mikor e hirt meghallotta, nem kevésbé örült annak, hogy bajtársával nem kell már megvívnia. Melegen szorítottak kezét, s örökre megpecsételték azt a barátságot, melyet két évi együttlét, a naprendszer egy kised üstökösén, oly szilárd alapokra fektetett.

Másnap a Gallia-beli kised telep tagjai szétoszlottak. Timaseff, Procop hadnaggyal és oroszaival hazájába indult. A spanyolok is haza- mentek, dusan megajándékozva a gróf által, kinek bőkezűsége biztosította őket a szükség és nélkülözés ellen. A gróf a kis Ninát is örökbe fogadta, s jövőjéről dusan gondoskodott. Évek múlva a fiatal Pablo nevévé lőn, kit viszont Servadac neveltetett föl, s Franciaország egyik katonai intézetében képeztetett ki.

Palmyrin Rosette könyvet irt élményeiről; de a tudós világ nem igen akart hitelt adni kalandos elbeszéléseinek. Ez még jobban bosszantotta őt, mint az a fölötti bánat, hogy miért nem lehetett ő Gibráltárban, hogy a Gallia elszakadt darabjával foly- tathatta volna útját a világűrben . . .

A mi Hakabut Iszskót illeti, mi- után a Hanza, s eddigi szerzeménye a Gal- lián veszett, Amerikába vándorolt — sze- rencését próbálni.

(Vége.)

Egyveleg.

A világ legészakibb távirtda-állomását az idén nyitották meg Norvégianak Gjesvär nevű helyén az Esza-fok (Cap Nord) közelében az északi szélesség 71-ik foka és 12 perce alatt.

Orosz közoktatásiügyi viszonyok A leg- újabbán közzé tett orosz statisztikai jelenté- sek a roppant birodalom műveltségi állapo- tát igen szomorú színben tüntetik föl s e te- kintetben még a moszkvai kormányzóság sem képez kivételt, noha ez jó példával szeretne járnai a többiek előtt. A moszkvai kormány- zóságnak egyik kerületében ma is csak 36 falura esik egy iskola. Az egész kormányzó- ságban minden hat fiugyermek és csak min- den huszonhét leánygyermek közül jár egy az iskolába. Az olvasni és írni nem tudók száma roppant nagy Oroszországban.

A tonta föltalálóját a khinaiak istennek nyilvánították, s a mennyei birodalom jám- bor lakói azt hiszik róla, hogy jegyzőkönyvét vezet az égben mindazon roszról, melynek véghezvitelére e hasznos folyadékot fel szokták hasz- nálni. Valahányszor valami nem helyes dolgot, eszmét, gondolatot vagy rosz tréfát leírnak, a tenta- isten az általa vezetett jegyzőkönyvben nagy tenta- folttal jelöli meg a gonosz szerző nevét.

Japán háboruja. A keleti háború vérontásai közt csak kevés tudomást vett Európa azon háborúról, melyet Japán folytatott a satsuma lázadás elnyomá- sára. A háború az ősszel véget ért, s Japán győz- tes maradt. A lázadás elnyomása 44,628,098 dollár- került, és a lázadó fővezér Saigo szintén elesett. Azt hiszik, hogy megsebesülve nem tudott menekülni, mire barátja Murato Shimpashi levágta a fejét, ne- hogy a tábornok ellensége kezei közé jusson. Japáni szokás szerint az volna a legnagyobb szégyen a legyőzött tábornokra nézve. Egy a fölkelők szolgá- latában álló kuli elárulta a császáriaknak, hogy Saigo feje el van ásva s csakugyan rá is találtak, mivel Saigo hívei sietségükben úgy ásták el a fejét, hogy hajszálat kiilátszottak a földből. Az eltorzított fejet azután maga Kawaruma tengernagy mosta meg, ki ily módon akarta tisztelétét kifejezni egy- kori barátja iránt.

A kolozsvári műparkiállítás.

Régóta ismerem azon centripetális erőt, mely a tehetségeket az ország minden részé- ből Budapestre vonzza, nem egyszer sajnálkoz- tam, hogy ennek következtében az intellectu- lis élet a megyékben mindinkább sorvad, s azért jól esett, midőn Kolozsvárt újra meggyőződ- tem, hogy a fővároson kívül is létezik egy köz- pont, hol egészséges szellemi mozgalom ural- kodik, a mágások nem képeznek elkülönzött kört, a polgárság tiszta magyar, s a collegiumok s az egyetem tanárai a városi társadalom ténye- zői közé tartoznak; mindezek emelkedettebb hangulatot adnak a társalkodásnak, úgy hogy ez nem kizárólag sporttal, színházzal, kártyá- val, politikával s pletykával foglalkozik.

Mostani látogatásomnak azonban külön czélja volt. A jótékony nőegyesület műparki- állítást rendezett, melyet megvizsgálni hivata- los kötelességeimhez tartozik. Gróf Schweinitz, a Poroszországból Erdélybe szakadt derék főúr és Békésy, a „Kelet“ szerkesztője a nőegyesület rendelkezésére álltak, s fáradhatlan munká- sággal oly szép tárgyakat hoztak össze, minők Budapesten is feltűnést okoztak volna; még a szászok is hozzájárultak a kiállításához, mi külö- nösen gróf Schweinitz érdeme; Finály Henrik pedig az ismeretes régész és egyetemi tanár elég ügyesen rendezte a beküldött tárgyakat, az erdélyi muzeum oda kölcsönözött szekré- nyeiben, s még ott tartózkodásom alatt hozzá- fogott a katalogus szerkesztéséhez, mely a rö- gfontzött kiállításnak állandó emléke is maradjon s a régiségbuvár tudja, hol keresse a mult szá- zadok jeles maradványait.

Ismeretes, hogy a század kezdete óta meny- nyi ékszer jutott Erdélyből külföldi, de különö- sen magyarországi gyűjteményekbe, előkőn a magyar nemzeti muzeumba; most láttam azon- ban, hogy mind az csak egy része a kincseknek, melyek még mindig a régi erdélyi családoknál őriztetnek; pedig a kiállítás távolról sem volt teljes, csak néhány család volt fényesen képvise- lve: Radákné, Teleki Jánosné, Mikes János, a Jósikák, Wesselényiek, Kornisok éksze- reit hiába kereste az ember. Reméljük, hogy a mostani kiállítás fényes sikere ösztönözní fogja az erdélyi főurakat, hogy három-négy év múlva ezt szélesebb alapon ismételjék, s képet adjanak nekünk az erdélyi fejedelmek udvarának fényé- ről. A mostani kiállítók közt különösen feltűnt a Teleki család: Domokosné, Miklósné, Géza, Gusztáv, Károly, s különösen ifjabbgróf Sámuel egy gazdag sorozattal kölcsönözték ide az éksze- reknek, ezüst kancsóknak, lupáknak, serlegek- nek, billikomoknak, tányérokknak és taláknak, hogy ezek nyomán is meg lehetni írni a világi ötvös mesterségnek illusztrált történelmét Er- délyben a XVI-ik századtól kezdve a XIX-ikig.

Miután a m. n. muzeum kincstárának meg- kezdett rendezése s a tavaly gróf Károlyi Alajos palotájában rendezett kiállítás különösen az arany s ezüstművekre és zománcaikra fordította azoknak figyelmét, kik nálunk az újabb műtör- ténelemmel foglalkoznak, én is a kolozsvári gyűjteménynek e részét tettem tanulmányaim fő tárgyává. Különösen érdekelt itten két rendki- vül szép arany karperecz, az egyik Teleki Domo- kosné, párja Bánffy Albertné birtokában. Ezek azon karpereczekhez hasonlóak, melyeknek egyike Jankovics Miklós gyűjteményéből a m. n. muze- umban őriztetik, párja pedig a müncheni régi- ségtárban. Előbbi birtokosának jegyzete szerint példányát egy másikkal együtt, mely egyszerűbb díszítéseiben eltérő tőle, a régi híres nagyváradi székesegyház romjainak kiásításánál találták, ezeket Kende kanonok vette meg; örökösétől

pedig a század kezdetén 300 frton Jankovics. Bock, az acheni kanonok, s De Linas Károly, a francia régiségbuvár, mindketten külön adták ki e nevezetes ékszeret, s nem találták hihet- lennek, hogy Mária királyné karperecei volná- nak, kinek a hagyomány azokat tulajdonította. Az itt kiállítottaknak vizsgálata azonban meg- győzőtt arról, hogy mind az öt eddig ismert pél- dány a XV-ik század igen jeles műve. Megjegy- zendő azonban, hogy az egyik erdélyi példányon a gyöngyök, úgy mint a m. n. muzeumén a kék üveg, a jelen század újításai. Az ékszernek szár- mazása felől mostani birtokosai nem tudnak semmit, sőt egy felírás rómaiaknak s Pompeji- ből eredetnek állította.

Azon ritka boglárók közül, melyeken arany szobrocskák sokszínű (polychrom) zománccsal képezik a főtárgyat, csak ötöt láttam kiállítva, de mind az öt belföldi munka, nem olasz vagy német, minők a nemzeti muzeum legtöbb s leg- szebb példányai. Zombory Sarolté volt itt a legnevezetesebb: repülő Amor ijját megbuzva, hogy a nyilat ellője, s szárnyak s néhány dí- szítmény a testen rubintokkal kirakvák, a tagok nehékes arányai elárulják a belföldi munkát, de a compositio elég ügyes, mert a lebegő alak finom láncon függ, az ötvös csak a felső cso- kornál alkalmazta a tűt, mely a boglárát a ruhá- hoz fűzi. Sokkal kisebb a többi négy boglár: Bánffy Dánielné, Bély Gergelyné, Bély Ferenczné s özvegy Zeyk Józsefné. Mind a négy hárfázó nőt kék ruhában, fehér szarvason ülve ábrázol, mely fejét a nő felé fordítja. Nem ismerem a középkori hagyományt, mely ezen kompozíciót megfűti, pedig ez mindenesetre népszerű volt, mert különböző nagyságban négy- szer fordul itt elő. A Zeyk-féle példányban egy mentekőt végéhez tartozik, melynek közepét György Vilmos brandenburgi őrgóf, Bethlen Gábor sógorának nagy aranypenze képezi. Az őrgóf vértje — valószínűleg még külföldi — feketére van zománcozva, a mentekőt azon- ban kétségtelen erdélyi munka, türkiszekkel kirakva, melyek mellett a szász boglárókról ismeretes esigadisztiményt találjuk aranyozott ezüsből. Nem bizonyos, vajjon e három rész eredetileg is egymáshoz tartozott-e? A styl se- rint itélve mind a három a XVII-dik század kezdetén készült.

Ugyanezen kor styljét képviseli Teleki Géza egyik öve és mentekőtje, melyen ismét a esigadisztiményt s a türkiszeket látjuk. A forgó, mely mellett fekszik, valamivel későbbi időből való s aligha nem több boglárából lett összerakva. Az ily türkisz díszítmény sokáig divatos volt hazánkban; számtalan a kard s ékszer, mely a világos kék kövekkel van kirakva, régebbit azonban nem ismerem, mint a XVI. század második feléből; aligha nem a törökök révén ismerkedtünk meg vele, mert ez eredeti- leg perza díszítmény; s csakugyan ez alkalom- mal is láttam néhány igy kirakott kardot, — kettőt Teleki Sámuel gyűjteményéből, — melyen a markolat is, a két sárkányfő, kétségtelenül perza. Az egyik példánynál ezen markolatot a honi kardesiszár eléggé ügyesen utánozta, de a perza islés választékoságát még sem érte el.

Zománcozott óv, nyaklánc és mentekőt, mind erdélyi munka, elég bőven volt kiállítva, de egy sem oly szép, mint a trónkövetelő Zó- lyomi Dávidé, mely vétel útján ez idén a ne-zeti muzeumba került. Ellenben a Teleki Sámuel birtokában lévő zománcozott nyereg a maga ne- mében csakugyan páratlan. Képája s hátsó részén filigrán zománccsal van borítva, úgy hogy a jó ízlésű filigrán keretek közt sehol sem látszik az ezüst alap, ez igazán rekesz-zománcoz (email cloisonné, e kifejezést czélszerűbbnek tartom, mint a sejt-zománcoz szót, melyet itt-ott

a német Zellenschmelz nyomán hibásan hasz- náltnak).

A francia zománcoz képviselőjeül Teleki Domokosné ide adta XIV. Lajos ifjúkori arcz- képét; ez festett zománcoz, valószínűleg a híres Petitot munkája, a nagy király ajándéka Teleki Mihály számára. Zománcozott kelyheket, minők mult évben a káptalanok, egyházak és épüspö- kök kincseiből a pesti kiállítást oly érdekesé- tették, itt csak négyet vettem észre, közülök egy sem régebb a XVII. századnál, ezek közül azonban egy sem ér fel Mikó gyönyörű példá- nyával, mely távol Pesten ki volt állítva; leg- közelebb jár hozzá a marosvásárhelyi főtanó- dáé, mindkettő az első erdélyi fejedelmek korá- ból való, ellenben a kolozsvári plébánia kelyhe már a zománcozó ötvösség hanyatló korát jellemzi, úgy tulterhelt rajza, mint kirívó szin- hangulata által. Különösen kitűnő azon híres arany kehely, melyet I. Rákóczy György a kolozs- vári református egyháznak ajándékozott, melyen gazdag zománcoz díszítmények körülvevén tizen- nyolcz monori aranydomborműben Krisztus történetét mikroszkopikus alakban lástjuk ábrá- zolva. A kehely alsó részében réismerünk még a régi hagyományra, mely egész a román korig visszaható, de a felső részben a későbbi kor kevésbé választékos ízlését sem ismerhetjük félre.

Ha a belföldi ötvös mesterség e remekét összehasonlítjuk a kegyesrend szintén zomán- cozott arany kelyhével, mely ugyanazon időben Augsburgban készült, szembeszökő a különbség a német s erdélyi styl között; a német a festett zománcozra helyez sulyt, díszítményei már a paróká-stylre emlékeztetnek, az erdélyi még mindig rekesz zománcoz, rajzában pedig, mind- amellet, hogy csupa kis alakzatokra oszlik, mégis nemesebb.

Egyéb ötvös munka is igen szépen volt képviselve, egyházi eszközökben azonban sok- kal gyérebben, mint a világiakban; azok közül megemlítjük a csiki kelyheket a XVI. század első éveiből, az etédit, mely még régebb, — Orbán Balázs adta ki ezeket, — továbbá a két prázsmárit, melyeknek egyike még román koru, a másik a csucsives korszakból való, holott a kolozsvári református egyháza az átmenetet jelzi a csucsives styl és a renaissance között.

Hólyagos kupa több példányban fordult elő, Bánffy Györgynél, Teleki Sámuelnél, a legszebb közöttük a kolozsvári kegyesrendüeké, hol a tőkét, mely felett az ananász alakú edény emel- kedik, ezüst favágó kezdí levágni, a XVI. szá- zad első éveiből. Sok itt a névvel jegyzett lako- dalmi pohár s tányér a fejedelmek korából, köztük Teleki Mihályé s Vér Judité, melyekkel Pesten ismerkedtünk meg s itt ismét szívesen találkoztunk Teleki Domokosné és Sámuel gyű- jteményeiből. Ugy látszik, hogy az ily ezüst kupák, kancsók, tányérok s talak a nő hozomá- nyához tartoztak. — A XVI. század végének s XVII-dik kezdetének gazdag s nemes ízlését képviselő nautilus s struczmadár billikomok hiányoztak a kiállításnál, úgy a XVII. század végének elefántcsont kupái is; de egy kókusz- dió pohár azon naiv felírással, hogy a ki tizen- kétszer kiüríti, részeg lesz, — a min senkiesem kételkedhetik, kinek a nemes, de erős erdélyi borral megismerkedni alkalmá volt, — jól kép- viseli a XVI. század végének ízlését.

Kitűnően szép s ritka Teleki Sámuel gyű- jteményében egy tengeri rák rendkívül nagy olójából készült ivóedény, nehéz, stilszerű ezüst foglalatban, mely három delfinből alaki- tott talpon áll s tengeri sárkányaszájban végző- dik. Mellette láttam egy esigaforma gyönyörű vadász eszét ezüstbe foglalt csontházból; ily serlegek jelenleg igen ritkák, csak hármat ime-

rek, egyet a n. muzeum kincstárában; pedig régebben gyakrabban fordulhattak elő, mert Bethlen Gábor inventáriuma illet tizenkettőt említi. Szintén Teleki Sámuel kínesei közt látam egy rovátkát, csavart aranylánczot, nem tudom velencei munka-e vagy erdélyi, igen izléses és alakjaiban különös; a n. muzeumban három ily láncz létezik, az egyik közülök sokkal nagyobb s szélesebb, mint az itteni, mind a három valószínűleg a XVI. századból való; a velencei nagy festések képein találkoztunk ily lánczokkal. Meg kell itt jegyezni, hogy sok erdélyi lánczot, minőt a XV., XVI. és XVII. században a világi s egyházi főurak viseltek, most övnek neveznek, holott a magyar öv mindig tömör tagokból áll, a szász öv selyemre vagy bársonyra varrt boglárókból, a két végén pedig hosszukás körszelet alakú tömör tagba megy át, mely sokszor áttört munkával ékes. A férfi nyakláncz egyes tagjai, melyek vagy monorúak vagy négyszögűek, de alul szélesebbek mint felül, mindig lánczokkal összekötve. A nyakláncz majd mindig, az öv ritkán s csak későbbi időben zománcoz, csatja gyakrabban, mert a kard, mely az övhöz hozzá ér, ledörgölné s összekarcolná a zománcozt. A külföldi sok példányban képviselt munkák közt, melyek a fejedelmek korában különösen Augsburgban, Prágában, Nürnbergben készülték a magyar főurak számára, feltűnő a filigrán doboz és skatulya Teleki Domokosnéénál; ezeknek párja a pesti iparmuzeumban látható. A lovagszobor, mely valaha egy igen nagy, most nem létező díszedény fedőjére volt alkalmazva Teleki Gusztávnál, talán szébeni munka. Bánffy Györgynek székékszertartója bizonyosan az, melyen a sábai királyné fogadtatását Salamon király által Hann Sebestyén kivert munkában ábrázolta. Ez a XVII-dik század vége felé híres ötvös volt Szébenben, remekműve a szász királybíró Frank Bálint számára készült nagy kupa, most a Bruckenthal örökösök révén vétel útján a nemzeti múzeum tulajdona, melyre egykori birtokosa reá vésette a német rimet: „Hermannstadt ist durch der (igy) kunst dienes Meister Augsburg worden. Lebe lang Sebastian Hann in werther Menschen Orden V(alentinus) F(ranck) I(udex) R(egien) 1697“. A Bánffy ékszertartó látkuk az ötvös jegyét S. H.

Az ékszerek között megemlítendő a katólikus plébánia szép rubintos és gyémántos keresztje, stílyje nagyon hasonlít ahhoz, mely Esztergamban Bakács Tamás bíbornok sírjában találtatott s e szerint a XVI. század első felébe tartozik. Érdekes a smaragd boglár és fülbevaló, melyeknél a drágakövek a legrégibb módra keresztül vannak furva, tehát egy még sokkal régibb ékszerhez tartoztak. Izléses B. Rothenthal Henrikné gyöngy és smaragd ékszere; érdekesnek találtam a smaragddal ékesített csokrot is, melynek háta fehér lapon festett zománccvirágokkal ékes. A zománcc stílyje keleti s tanuja azon befolyásnak, melylyel a törökök hazánk iparára is voltak.

A mi a fegyvereket illeti, itt legelőször is meg kell említenem a városi levéltárból ide szállított nagy páncezél és sisakot, mind a négy a XVI. század végéről, a Báthoryak idejéből való s nagyon szép; kíváncsatos volna, hogy valamely muzeumba kerüljenek; sem a nemzeti, sem a kolozsvári nem bír ily páncezéllel, holott ezeket a kolozsvári városbáznak senki sem látja. De az ugynevezett Dózsa vaskoronát csakugyan deválnunk kell; a ki a keletet látogatta, emlékezni fog ily vaskosarakra, melyek hosszú pónára vannak alkalmazva, szurokhal feltárgyadényt helyeznek belejük és sötétben meggyújtva a nagy urak előtt viszik, ha ezek látogatába járnak; a kolozsvári vaskosár is

alighanem a török idők ily maradványa. A Teleki Sámuelféle gyűjteményből több szép elefántcsonttal berakott puska s pisztoly lett itt kiállítva, a kardokat már a zománccos ékszerek közt említettük, soknak pengéje szép régi dömöczk, melynek arannyal bevért felírásaiban ritkán lehet bízni.

A régi agyag-ipar gyöngén volt képviselve, főleg a segesvári gymnasium korszója által, melyen a keresztre feszített idézőtől alatt Mária és János keseregnek, az jó dombormű; a kolozsvári fazekasok nagy kék zész kancsója pedig különös módra igen ügyesen kombinálta az edény száját egyik fülével. Az ön edények közt az egyiket Orbán Balázs a XIV. századnak tulajdonítja, holott csicsivés díszítésű ezta XV-ik végére teszik, a felirat az 1502-ik évet említi, de az, a mint Orbán Balázs helyesen megjegyzi, nem a készítés, hanem az ajándékozás éve.

Rendkívül érdekesek a régi himzések és csipkék, ezek egy egész szekrényt túlhalmozva töltöttek be. Bély Gergelyné, Lázár Miklósné, Teleki Domokosné, Bánffy Dezsőné, Betegh Keleményé, Karacsay Sándorné, Barabás Józsefné, Sándor Istvánné állították ezeket ki s megérdemlik köszönetünket, hogy őseik e szerény maradványait el nem hanyagolták. Sok ilyen lehet még eltemetve a régi magyar családok házaiban, még több elhanyagolt, pedig éppen ily himzések világosítanak fel bennünket a fejedelmi kor magyar stílyje iránt.

A brassai templom domborműves himzész papi öltönyei (casula) Mátyás korából valók, s rajzaik jelessége által tűnnek ki; valamivel későbbi időből való, de rendkívül szép a piaristáké, mely valószínűleg olasz munka, a renaissance legszebb korából. Feltűnik továbbá a régi, vastag perzsa szőnyegek a szász templomokból, ilyeneket most már nem készítenek többé a keleten; ezek is azon időkből valók, midőn a keleti kereskedés nagyon része Brassón és Erdélyen keresztül vette útját.

Ugy látszik, hogy az erdélyi főurak előszeretettel viseltették a ritka porcellán iránt; itt sok szép példány volt kiállítva, különösen Teleki Gusztáv által chinai, japáni, meissen, bécsi stb. Szentkeresztzi Zsigmondné által pedig gyönyörű régi bécsi.

A nagy terem egyik részében fel volt állítva az imecsfalvi székely muzeum egy része, melyet özvegy Csereiné gyűjtött s nagylelkűen a székely nemzetnek szánt; sok benne a kultúr-történeti tárgy az őstörténelmi időkől napjainkig; de a háromszékiek nem tudják elégségesen megbecsülni a becses ajándékot s nem találták számára helyet, a hol fölláthatnák.

Szintén érdekes volt a bányászati kiállítás, sok szép terméсарany-példány Vöröspatakról, Nagyágról s az erdélyi ásványok egész sora a kaolintól a ditroitig, syenitig, márványig, mire azután felhangzik a panasza, hogy mindezeket bírjuk az országban s mégis, ha kellenek, külföldről hozzátjuk. S ez csakugyan ugy van, hanem csak azért, mert az ilynemű külföldi áru tetemesen olcsóbb, mint a belföldi; ki vegye rossz néven a porcellángyártástól, hogy Csehországból hoztatja a kaolint, és nem használja a belföldit, ha az tetemesen olcsóbb ennél, olcsóbb pedig főleg azért, mert külföldről az alapítási költségeket régen letisztázták, jó utjuk van a bányához, olcsó napszámmal s betanult munkaerővel dolgoznak. Szép volt az erdészeti kiállítás is, gyönyörködtem a kicsiszolt tiszafa (taxus baccata) színében s fényében, s csak azt sajnáltam, hogy tömeges szállításokra nem fordul elő elégséges mennyiségben, holott kereskedelmi cikké csak az válhatik, a miből tömeges-termelést lehet eszközölni.

Láttam több fadaragást is főúri kezektől,

a mi igen dicséretes; ezen ügyes és szorgalmas dilettans mesterembereknek ajánlom azonban hozassanak magoknak mintákat Frullinitól Florenczban vagy Fourdinois-tól Párisban s tanuljanak belé nemcsak a XVIII., hanem a XVI. század stílyjébe is. A kézi munka szabatosága mindenesetre igen dicséretes a kiállított példányokban.

A női munkákról, gyümölcskiállításról, buffetról hallgatok, a szakértőktől a legnagyobb dicséréssel halmoztatnak el.

Az egész kiállítás a rendezőknek dicséretére, s reméljük a jótékony négyesületnek anyagi hasznára, a tudományok pedig mindenesetre nagy előnyére vált.

Pulszky Ferencz.

Falusi élet Észak-Amerikában.

(Eredeti levél.)

Boston, október-16 1877.

... A nyarat, midőn egy-két heti szünidőm van, eddigelé rendszeren a tengerparton szerettem tölteni. Ez idén azonban mátra határoztam magamat. Eddig ugyanis jóformán csak a nagyvárosi életet ismertem; most hát kedvem támadt, hogy megismerkedem a vidékkel is, s közvetlen tapasztalás után szerzek magammak tudomást, hogy éli világát saját tüzhelyénél az amerikai földművelő, a „farmer“, mely alkalommal az itteni földművelési viszonyokról is némi tapasztalatot reméltem magammak szerezhetni.

Jó messze kellett utaznom, hogy „falut“ találjak, azaz oly telepet, mely a mi fogalmaink szerinti magyar falunak felel meg. Mert Boston körül, de általában az egész Massachusetts államban gabonát nem termesztene, a zöldés-gegen kívül csakis kukoricázát, krumplit és néhol zabot, de nagyobbára csak széna terem. Kirándultam tehát New-Hampshire állam Peterborot nevű, vagy 200 házat számláló helységébe, a hol inkább termesztene gabonát is, 100 és néhány angol mértföldnyire Bostontól.

Hallottam, hogy a yankeek nem szeretnek befogadni idegent házukba, és az utas kénytelen heltebe szállani, de én mégis elhatároztam, hogy magánháznál keressék szállást. Hogy ezt könnyebben elérjem magammal, vittem Mr. W. E. Cunningham bostoni fiatal barátomat, ki helyettem a hol kell beszélni fog.

A kiszemelt helyre érve, barátomat szálláskeresésre küldtem; — bolyogtunk utcahátszát, de bizony az én barátomat mindenütt elutasították. Már 1¹/₂ angol mértföldnyire kint voltunk a faluból és minden házba bekérekedünk, — mig utóbb megsokaltam és magam mentem be egy házba, elmondva röviden, hogy én „Hungarian Gentleman“ vagyok, ne küldjenek el, hanem adjanak egy héti szállást. Csak Mrs. S. F. Leathers és lánya Miss Addie volt oda haza, ezek ugyan megnéztek, és csudálkozva kérdezték: Hungarian Gentleman? Még ők ilyet életükben soha sem láttak. Mindjárt a legszivesebben bevezettek fogadó szobájukba, s a házi asszony egy gyönyörűen butorozott szobát engedett át számunkra, és biztosított, hogy bár Mr. Leathers nincs itthon, de ha megjön, örülni fog látásomra. Egy óra volt ebéd után, s fölkerült, hogy mig valamit főz, menjünk fel és mosakodjunk, poroljuk le magunkat. Főzött rántottát és kétféle pié-t: black- és apple-pié-t (fekete és almapiasztétomot) és háromféle kenyert tett az asztalra: fehéret, barnábbat és vastagon örölt rozsból sütitőt, és teát.

A mint asztalhoz ültünk, a mellékszobából egyszerre csak felhangzott a zongorán a Centennial Mars. Hétfő lévén, mosással éppen el voltak foglalva Miss Addie mégis kedvünkért egy óra hosszat ott játszott.

Dehogy hittem volna, hogy a yankee földművelők annyira elűntek a mi földművelőinktől. 6 órakor hazajött gazda; szemzeni kezdett az eső, és mi, a kik a gyepen croquet-játszással voltunk elfoglalva, — neki estünk a kiterített ruhánkat s segítettünk beszédni, hogy meg ne ázzék; nem érttem rá e pillanatban a bánuló gazdát megszólítani.

Másnap reggel Miss Addie lóháton bement a faluba barátaihoz, s talán elmondta nekik, milyen vendégük van, mert este nem is tudom,

hányan jöhettek látogatába. Eljött a Missnek jegyese is, ki kitűnő hegedűzenész, és a faluból két barátja, Miss Hattie és Etta Ballou. Ezek fölválva a baptista zsolttárok mind sorra elénekelték zongorakiséret mellett, valóságos templomi koncertet csináltak, de 3/4 10-re mindenki haza sietett. Volt azután másnap meghívás! Mr. Grey erővel elvitt kocsiját, hogy farmját és házat megtekintsem; elbeszélte, hogy ő Európában utazott, bejárta Olasz-, Német-, Franciaországot, Bécsben és Triestben is volt, hogy 10 ezer dollárjába került egy évig tartó európai utazása. Mászor megint Miss H. Ballouval tettünk kirándulást egy 24 angol mértföldnyi hegyi útra, Dublin nevű helység felett. E kirándulás alkalmával a kisasszony maga volt a kocsis. Itt a hegy tövében egy jókora nagy tó terül el; éppen aznap valami piknik volt a faluban. Ott haladtunk el egy tuezat kocsij mellett, a hol nagy tüzet raktak, alkalmasint ott főztek a teát. Mások meg a tón eveztek csolnakokban, egy rész pedig croquet-et játszott. Ez a croquet-játszás itt nagyon divik, 2—6 személy játszhat egy csoportban, kinek-kinek saját fogolyja van, melyet kezében fakalapácsal rendszeresen a kitzított helyre falkapácsol.

A hegyre nem mentünk föl, mert az fáradtság ut lett volna, különben is a Misssterek már többször megfordultak rajta, a honnét — mint mondták — tiszta időben 80 mértföldre is ellátni.

Haza érve, meghívtam kaptam a faluba, a hol nyomod is van és hetilap jelenik meg. Ott azután az újságban egész falu üdvözölte a „Hungarian Gentleman“t. Van a faluban High school, az alsó iskolában mind nő tanítók vannak alkalmazva; van rendezett nagy könyvtárunk is.

A hogy észre vettem, néhány irlandi és Canadian French is vegyült közbük. Nem igen szívelik őket — nem a nemzetiségért, hanem mert katolikusok, a yankee meg többnyire baptista és unitariusok.

Tudakozódttam a földművelésről, hogy mehozza-e a föld a bele fektetett tőke kamatait; azt mondták: hogy náluk egy acre föld 10—25 dolláron kapható; lehet 80 vagy nagyobb acres darab földeket venni, ahhoz annyi erdő, annyi szántóföld és annyi rét van. Ha új települő jön, napszámmost nem fogad, hanem szomszédjai kisegítik uly, hogy ő azután azokat visszasegíti és ha farm-ját jól dolgozza, 6% percentet is hoz a bevetést mag.

Ha az ember magas helyről nézi a vidéket, mindjárt szemébe ötlök, hogy csak a vasúthoz közel vannak tisztások, és már egy néhány mértföldre tovább, csak puszták, erdő, és vadon bokros fü mindenütt nyakig, hogy az ember nappal sem gázolhatja keresztül.

Balca Andor.

A 25-ik év küszöbén.

Egy kis visszaemlékezés-féle.

Három dolog van a világban, melyről általánosán el van ismerve, hogy annál jobb, minél régebbi; a jó bor, a hegedű és a — hirlap. Ezekről szokás azt mondani, hogy visszafelé öregednek s minden átélit esztendő fiatalabbakká teszi.

Mennyiben helyes a vélemény a borra nézve, azt ítéljük meg a borászok, a kik még azt is tudják, hogy Pompejiben találtak egy hordot, melynek dongái mind le voltak már korhadva s a benne levő bor önmagából csinált magának hordókerget oly keményet, hogy vasékkal kellett kifeszíteni, mig a nyolcszáz esztendősi isteni fluidumhoz hozzá férhetek.

A hegedű-kérdés megítélését is jobb lesz a muzikusokra bízni, a kik országokat adnának egy egy kijátszott Amatiért, Guarneróért vagy Stradivariért.

Mi csak maradjunk a magunk kaptafája mellett és beszéljünk a hirlapról, elgondolkozván az idő mulandósága fölött, melynek mindent megörölő vasfoga ezzel szemben azzal a kivételes hatással van, a mivel a kalapács az aczélon: nem tör össze, de minden ütésre keményebbé teszi.

És mikor lapról van szó, bocsássák meg nekünk olvasóink, ha egyszer mi is igénybe vesszük azt a szabadságot, melynek gyakori igénybevételét nem igen hányhatni szemére a

Vasárnapi Ujságnak, — hogy önmagunkról beszéljünk egy kicsit.

Van okunk rá. Az új évvel 25-ik évfolyamába lép lapunk s ilyen idő már megérdemli, hogy egy kis visszatekintést tartsa leheszen.

Mikor a „Vasárnapi Ujság“ megindult, szomorú idő volt. Szerke heverte meg a romok mindenütt a feldult országban s az ütt sebekből még javában serkedett a vér. Arról volt szó, hogy újra fölépítési ledöntött nemzeti világgunkat s kísértük meg behegeszteni a sebek között azokat legalább, melyek hegeszthetők. Az újra ebrndi kezdő nemzeti erőt kellett egyes gyünetokba gyűjteni, hogy ott szervezkedvén, közrehasson az újjáteremtés munkájában, a mennyire lehet. Hej bizony pedig nehezen lehetett az időben, mikor mindenütt a gyanu leskelődött a hazafiassnak, nemzetinek látszó legártatlanabb törekvés után is, s mikor magyarnak lenni annyit jelentett, mint bűnösnek lenni!

Megkötözött kézzel kellett hozzá látni a nagy feladathoz s óvakodni nagyon, nehogy a hatalom észrevegve, hogy a félénken elhintett mustármagból a nemzet életének új fája hajtja ki majd egykor terebélyes koronáját, a melyet ők akkor örökre letörötnék hittek!

A szabadságharc után volt egy időszak, a mikor egyetlen magyar lap se jelent meg Budapesten. Az irodalom munkásai széjjel voltak szórva, s lappangva bolyongtak, a kinek az erőszak üldöző kezét elkerülni sikerült. A többi halva, vagy rabtságban élt.

Később aztán — az Igét megőlni nem lehet, megengedték, hogy magyar nyelven is megjelenhessen valami nyomtatvány, melyről a hatalom gondoskodott, hogy az „jó szellemű“ legyen. A cenzúra árnya ilt a tintatartó fölött, s való gondja rá, hogy annak mélyéből egy-egy szabadabb gondolat, egy-egy „veszedelmesebb“ eszme szárnyra ne kaphasson. S a mennyiben ily körülmények közt lehetett, megszületett néhány magyar lap is.

Ez időben keletkezett a „Vasárnapi Ujság“, hogy maga köré csoportosítva a szellemi erőket, sikeresen láthasson súlyos feladatához, mely nála is abban állott, hogy a mennyire lehet, életerőt, némi szellemi mozgalmat igyekezett bevillanyozni a még akkor is dermedt pangásban szenvedő nemzet testébe.

Pödog volt eltalálni azt a formát, melyen e czél felé biztosan haladni lehessen a nélkül, hogy az ellen az idegen uralom kifogást támaszthatna. És sikerült.

Egy encyclopaedikus lap, képekkel. Hisz ennél nem lehet ártatlanabb dolog a világon. Egy hirlap, mely mindenről beszél s az egész világot föléléli, a szellemi uly, mint az anyagi. Csendes, szelid olvasmányok tára, mely nem izgat, sőt leköti, elcsillapítja a még ingerült idegeket s másfelé tereli azok gondolkozását is, a kik még tán most se tudják elfelejteni, hogy volt egyszer egy magyar forradalom s hogy a mi arra következett, az rabtság, erőszak, elnyomatás. Oh egy ilyen „szongító hatású“ újság hogy volna ártalmas? sőt ellenkezőleg: mi is hasznát vesszük, — gondolák az uraságok „oda főnn“.

És a „Vasárnapi Ujság“ megindult, szerényen, kevés zajjal s elkezdé csendes működését, közölve képeket és leírásokat a krimi háborúból, — a mit a cenzúra igen természetesen nem engedett, mert hiszen napi renden volt a dolog s nem gondoltak rá a jó urak, hogy mikor a magyar ember e közleményeket olvassa és a képeken elmereng, eszébe kell hogy jusson: „ezt a háborút az ellen vívják, a ki bennünket is eltíporini segített, s az a másik, a kinek sorsát oly rokonszenzettel kísérjük, a mi leigázott hazánk büdös menekülteinek adott menedéket. Még nem is oly rég volt!“ . . .

És aztán következtek a közlemények az utolsó Czigányországról, ismeretterjesztő, tájékoztató cikkek, nagy világesemények leírásai, melyeknek „a magyar ügyhöz“ semmi közük, — majd magyar dolgok is, melyeknek a politikához semmi közük: könyvismertetések, színi bírálatok, őseink, nagyjaink életleírásai, a forradalom előtti időkbeli, versek és adomák s több ily ártatlan, mulattató holmi, — ugyan ki találna benne valamit kifogásolni való?

Pedig volt ott azért mindig valami, a mihez a vörös irón hozzá nem férhetett: mert ott volt a sorok között az a nemzeti szellem, a melyet

halálra kerestek. Csak hogy azt csak a szabadság napvilágához szokott szem látja meg, a rab-szolganak láthatatlan az.

A hazafiság, a nemzeti érület megtalálta. Mert annak egy titkos nyelve is van, melyet csak a beavatottak értenek, idegen azt nem érzi ki. És a hazafiság, a nemzeti érzet lassanként mindig újabb és újabb tápot talált a hetenként belátogató vendégben, mely segített megszilárdítani a már egykor egész kihalt reményt, hogy nincs még elvesze minden, a romokból még sokat meg lehet menteni közülakással, csak el ne hagyjuk magunkat s embereket ne legyünk rosszabbak a szegény fecskénél, mely ha leszúrták fészékét, újra kezdi építeni. Hát ha végre is sikerül?

És a munkára kelő többi tényezők sorában e vezéreszmétől lelkeseit dolgozott a „Vasárnapi Ujság.“ S a munka haladt. Mindig több és több munkaerő csoportosult a kis lap körül; míg másfélold minden reményt meghaladó arányban gyarapodott azok száma is, a kik azt állandó vendégökül, házuk barátjául fogadták, úgy hogy néhány év alatt a „Vasárnapi Ujság“ a magyar nemzetnek egyik legkedvesebb olvasmánya lett s a jó Pákh Albert eldicsőkedhetett jóízú humorával munkatársainak: „Olyan közönségünk van, hogy bittal se lehetne elverni“.

Ez alatt a lap már, hogy úgy mondjuk, „nem fért a bőrébe“. Mindjárt megindulásakor nagyon meggyült közlendőnek halmaza. Parancsoló szükségé lett, hogy a tele mékhas rajt ereszen. Így támadtak mindjárt a „Vasárnapi Ujság“ megindulására következő évben a „Politikai Újdonságok“, egyfelől több tért engedve a „Vasárnapi Ujság“ egyéb közleményeinek, másfelől külön területen rendszeresebben osztathatva be a politikai világ történeti anyagát, hogy elérje a czélt, minden évfolyamában hű és kimerítő krónikát nyújtani amaz év politikai egész életéről.

A „Vasárnapi Ujság“ elérte tizedik esztendőjét, a mikor megülhette első jubileumát. Ez évtized folyamában volt egy esztendője, a mikor a közönség berukkoltatá a — 10,000-ik előfizetőt. Egész hadsereg! Soha még magyar lapnak ennyi előfizetője nem volt azelőtt.

De ezzel még nem érte végét a — szaporodás. „Kakas Márton levelei“ és a „Szerkesztői mondanivalók“ igen megnyerték a közönség tetszését s érkeztek levelek, melyekben ki volt fejezve az óhajlás, bárcsak az egész lap ilyenekkel volna tele. S lett egy olyanforma lap is: az „Üstökös“, melynek nyomában egy egész humorisztikus irodalom támadt. Így hát elmondhatjuk, hogy még ez is a mi tüzhelyünk-től származott el, mert hiszen e műfaj felvirágoztatója, Jókai Mór, ki a „Vasárnapi Ujság“-nak az első években legszorgalmasabb munkása, szerkesztőtársa volt, s azóta se szűnt meg e „régiszerelmét“ dolgozataival fölkeresni.

A lelkiismeretesen teljesített munka, s a közönség nem lankadó érdeklődése megszilárdítá a lapot, meg annyira, hogy azt végre a legnagyobb csapás, mely érthette, — megalapítójának és tizenhárom év óta szerkesztőjének, Pákh Albertnek kora elhalása sem rendíthette meg. Pákhot túlélt műve, s megmaradt legszébb emlékének, sőt a kedvezőbb körülmények még emelték, gyarapították — alakját megnagyobbitani, tartalmát szaporítani kellett.

A munkaerők és az olvasni vágyó közönség szaporodásával gondoskodni kelle végre azokról is, a kik talán leginkább rá szorulnak a jó olvasmányra, de a kinek szerény anyagi körülményei nem engedik a hozzáférhetést. És a „Vasárnapi Ujság“ megint rajt eresztett. Kibocsátá a hetenként megjelenő „Képes Néplap“-ot évi két forintért, hogy senkit meg ne veszítsen vissza ne tarthasson a szellemi táp megszerzésétől. Ez új testvér-lap is ötödik évfolyamát éli már, s éppen azokban a rétegekben tett örvendést foglalat, a melyekbe eddig alig tudott behatolni a betű.

Sőt hogy a világot foglalkoztató legnevezetesebb időszaki kérdéseket is fontosságukhoz mért arányban méltathassuk, — kizárólag e czélra egész külön mellékletet indítottunk, a bécsi világtárlat tartamára, melyet külön díj nélkül küldtünk meg olvasóinknak. S most a keleten kitört háború megindítottá velünk a „Háború-Krónikát“, melyből éppen mai számunkban közlünk képmutatványokat.

Ime rövid vázlata a „Vasárnapi Ujság“

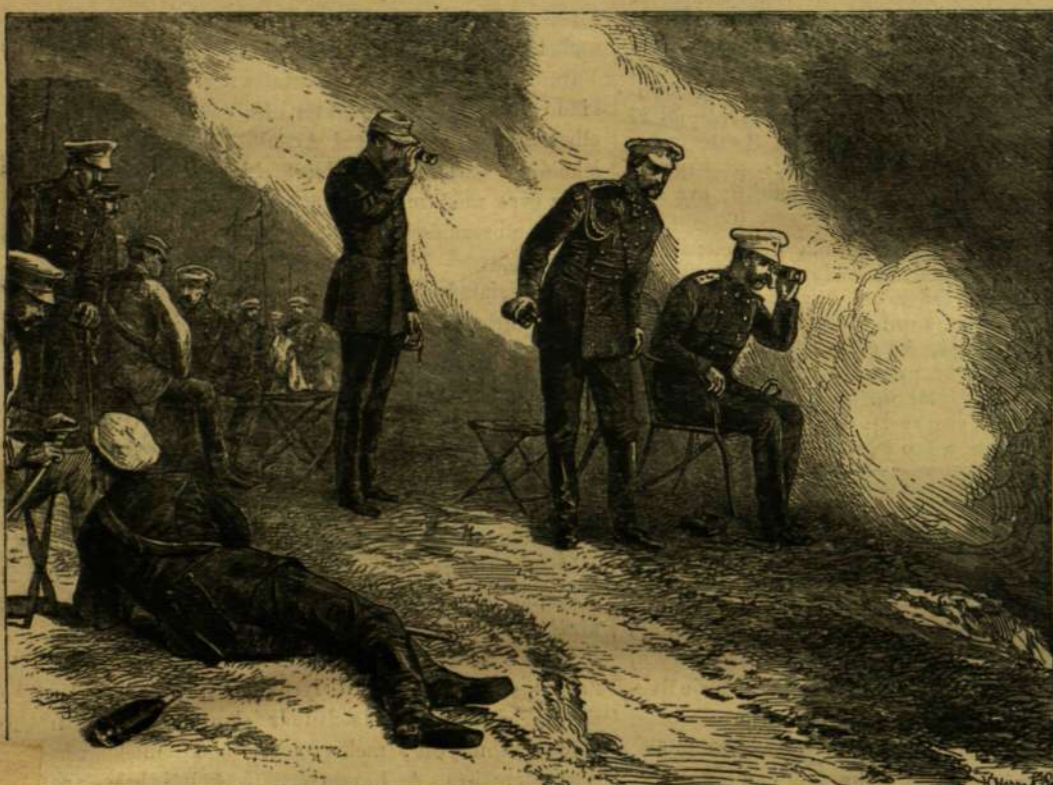
Abdul-Hamid szultán a sebesülteknél.

Kozákok cséllés gyakorlata a Kaukázusban.

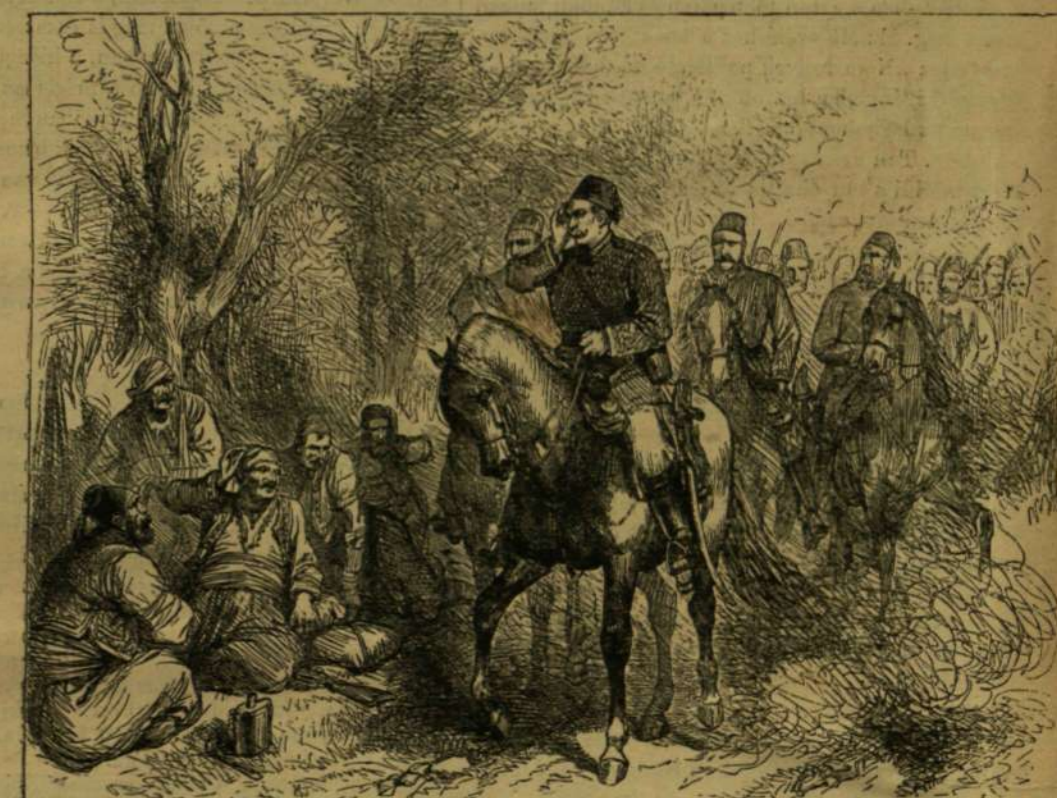
Skobeloff a Plevna előtti sáncokban.

Károly román fejedelem. Nikolaj nagyherceg. A csár.
A csár és környezet a plewnai csata alatt.

Lovasroham a hálesermei orosz hadállások ellen.

Török sebesültek üdvözik vesérüket.

Basibozuk védelmi csatában.

Veszélyes út a Sipka-szorosban.

Orosz kegyetlenkedő elosztai a drinápolyi kórházban.

A törökök jeltüzei Ruscsuknál.

Török előrsök Pircosznál.

át, s az átadó gróf francia beszédjére meghatva mondta: hogy midőn Allah a török fegyvereket szerencsétlenséggel látogatta meg, a bátorítás ily jele megbecsülhetetlen. A konzul tudatta egyszerűsége, hogy külön futárral küldte a díszes ajándékot és a szultánhoz intézett levelet Konstantinápolyba, hol ki fogják állítani a sebesültet javára. A korszor átadásáról szóló nyugtatványt emlékgyanánt a debreczeni főiskola muzeumában helyezik el.

Tizza Kálmán Berlinben. A miniszterelnök Berlinbe utazott, hol egyik fia tanul. Utközben Oderbergnél egy kis kellemetlenség érte, mert a hófuvarok miatt elkésést a vonat, s fél napig kellett ott várakoznia. E hó 27-én délután érkezett Berlinbe, s csak jan. 2-án várják vissza Budapestre. A mint megérkezett — mondja egy csacska távirat, — azonnal látogatásokat tett.

A békém egyel jakobinusok ellen 1795-ben folytatott felségvárosi pör összes irományait megtalálta Zsilinszky Mihály országgyűlési képviselő az országos titkos levéltárban. Ez adatokat eddig még nem használták föl a történeti írók.

Egy francia iróné, Coupey Augustza Lannionból levelet intézett Eötvös Károlyhoz a decz. 16-ki népgyűlésen tartott beszéde alkalmából, melyet az iróné a „Temps”-ban olvasott. E levél kíséretében Eötvösnek megküldte egy elbeszélést, mely először a „Soleil”-ben s aztán több párisi és külföldi lapban jelent meg. Ez elbeszéléshez a következő megjegyzést tette: „Nem vagyok politikáló nő, hanem csak egyszerű igénytelen breton nő, szeretem Franciaországot s leggonoszabb ellenségének Oroszországot tekintem. Tán ezen igaz lapokon fog ön némi érdekeket találni s tán óhajta azokat Magyarországon közzé tenni oly czéllal, hogy bizonyos orosz hercegnőknek bizonyos nagy államférfiakra gyakorolt befolyását ellen sulyozza.”

Verhovay Gyula még mindig fogva van a decz. 16-iki zavargások miatt, s az államügyész a pört „lázas” czimén indította meg. Közéleti többeket kihallgattak, ezek közt Kállay Odón országos képviselőt, Herman Ottót, stb.

Az új operaház udvari páholyát a király mellé szobrával is ékesítik. Hofbaner Lajos építész e szobor véssével Szász Gyula fiatal művészt bízta meg, ki azt már el is kezdte készíteni tiszta, szép erdélyi márványból s a mű alkalmasint ki lesz állítva a párisi világtárlaton. Szász Gyula más megbízásokat is kapott; így a nemzeti színház csarnoka számára a Szerdahelyi József mellszobrának elkészítését. Az eresz Eötvös-emlék végett is hozzá fordult a bizottság. Továbbá agyagban mintázta közelebb Tizza Kálmán kormányelnök s Szász Károly a költő mellszobrát.

A spanyol király házassága Mercedes infansóval, Montpensier herceg leányával jan. 23-án lesz. Az esküvőt az atochai székesegyházban tartják, s öt napig tartó ünnepélyek következnek a fővárosban. Lesznek ingyenes színházi előadások, bikaviadalok, diszmenetek, s e nap tesz ki Calderon kitűnő drámáiról emlékszóbránkat alapkövét. Mindazon szegény gyermekek, kik január 23-án születnek, fejébe kint 750 picettyeni ajándékot kapnak, azonkívül 50,000 négy-négyreolts utalványt osztogatnak szét a szíkkölködők között, 40 munkást és 10 mesterembert küldenek a párisi közkiállításra és végül 10 szegénysorsra egyetemi hallgató helyett a király fizeti ki a promoveálás költségeit.

Két híres angol államférfi ünnepli deczember havában születése napját. Az egyik Lord Beaconsfield, ki e hó 20-án töltötte be 72-ik évét, a másik Mr. Gladstone, ki ugyane hó 29-én lesz 68 éves.

A háboru. A harczéri eseményekben Plevna eleste óta a szerbek vitézkednek, s a haditáviró az ő viselt dolgairól beszél legtöbbit. Könnyű szerrel nyomulnak előbbre, mert a törökök visszahúzódnak, s csak apróbb csatározásokban mérik össze fegyverüket. A szerbek előnyomulása azonban nem jelentéktelen, mert már öszeköttetésbe jöttek az oroszokkal s lassanként Vidin várához közelnek, melyet az oláhokkal együtt akarnak ostromolni. Egy másik szerb csapat Nis váránál van, s előkészületeket tesz az ostromra. A hercegovinai és

boszniai határ azonban el van tiltva a szerbek inváziójától, s monarchiánk tudtal adta Belgrádban, hogy ezen a vidéken nem tűrhető el Szerbia hadi működését. És ebből eléggé sejteni lehet, hogy Hercegovinában és Boszniában csakugyan készül valamire monarchiánk, adandó alkalommal. Ha ez alkalomhoz zavaros kell, az meglesz, mert minden a jel jósolja. A Pétervárra érkezett czár az üdvözölő küldöttségeknek egyenként jelenti ki, hogy a szent vállalathoz még sok teendő van hátra, s hogy Európa bizalmal viseltek Oroszország czéljai iránt, kivéve Angliát, a hol nő a háborus hangulat. Konstantinápolyban a végsőig menő erőfeszítésre vannak elkészülve, s a bolgár harczteréről a Balkán mögé szállítják a hadsereget. Biznak a félben is, mely az oroszokat I. Napoleon sorsára juttathatja, ha Allah is úgy akarja. A tél nagy zordonsággal lépett föl Oláhországban és Bulgáriában, s hóviharok dühöngnek. A Duna jégzajlása már Galacznál elsodorta az oroszok hidját, és szó van róla, hogy a fő hadiszállást Bukarestbe teszik át. A nagy hidegben nagy szenvedéseket kell kiállani a plevnai török foglyoknak. Sokan elhalnak közülük, s egy orosz hivatalos jelentés röviden azzal mentegőzik, hogy „lehetetlen rajtuk segíteni.” A szerencsétlenekre a legborzasztóbb sors vár utójokban. Karszban is így dobtak oda az oroszok 1400 török sebesültet a fagyoknak és szenvedéseknek. Lorisz-Melikkoff tábornok nem akarta őket tartani, s elkísértette Erzerum felé, hová decz. 25-én meg is érkezett közülük kétszáz, a többi elveszett a hóban, a hidegben és a sebek következtében. És most mégis az oroszok kezdik lármázni, hogy mert Plevnában nem találtak orosz foglyokat, azokat a törökök bizonyára lemészárolták. — Ozmán pasa már utban van Oroszország felé, egyelőre Moszkvába viszik. — A kis-ázsiai harczterén az oroszok Erzerum körülzárolásához látnak. Ostromgyuik ugyan elakadtak a hóban, de biznak számuk nagyságában, hogy Erzerumot körül foghatják.

Adakozás. A török sebesültek számára szerkesztéséghöz újabb következő adományokat érkeztek: Kiszállásról Szabó László az iparos-kör elnöke által 33 frt 30 kr., mint a kiszállási iparos-kör által könyvtárak és a török sebesültek javára rendezett tánevizgalom jövedelmének fele része. Nagy-Kesziből Tóth József néptanító által 5 frt 50 kr. Ez összeghez járultak: Csorba Farkas ref. lelkész 2 frt, Tóth József tanító 1 frt, Csorba Dániel 20 kr., Terdi István 20 kr., Simon Gergely 20 kr., Illés Péter 10 kr., Domonkos Károly 10 kr., Hajdu János 20 kr., Stendi János 10 kr., Pataki Antal 10 kr., leeli pusztá 1 frt, N. N. 10 kr., Gáll László 10 kr és Bugár Zsigmond 10 kr. A „Vasárnapi Ujság” szerkesztőségénél begyűlt eddig összesen 978 frt 89 kr., két cs. k. arany, egy 10 frankos arany, két egy-forintos tallér. Tépés-adományokat küldtek: Ráczkeverői Koczka József (2 kilo 530 gram), Kömlődről Varju József (350 gram), Nyir-Baktáról Grosz Róza (3 kilo 50 gram).

Halálozások. NAGY IGNAZ az ugodi választó kerület országgyűlési képviselője, ki e kerületet már az 1865-iki országgyűlésen is képviselte, meghalt Budapesten 67 éves korában. A közbecsülésben élt derék férfit holt tetemeit Páris temették el. FRATER PÁL, Nógrádmegye volt alispánja és később tanfelügyelője, meghalt 69 éves korában Budapesten, honnan Pásztóra szállították. Mint Nógrádmegye követe már 1839-ben részt vett a pozsonyi országgyűlésen, s mint képviselő 1861-ben is megjelent a törvényhozásban. Hirtelen halt meg, szívbj következtében. KAMONN FLORIS, a főváros kiválóbb osztályától látogatott kávéházak egyikének tulajdonosa, a városi bizottság tagja, decz. 28-án meghalt szélkűdes következtében. A nyájás, előzekény modoru derék öreg urat országzszerre is sokan ismerik azok közül, kik a fővárosban megfordultak. Kávéháza — kivált a mult évtizedben — az írók és művészek rendes gyűlhelye volt. Elhunytak még: Dr. TURNOVSKY FRIGYES, udvari fogorvos, s mint ilyen igen ismert férfit a fővárosban, 59 éves korában. — BERZEVICZY ÁRPÁD budaházi földbírtokos 45 éves korában. — WIEHLY KÁROLY, a komáromi első takarékpénztár igazgatója, 67 éves korában. — BÁRÓ GAAL LAJOS nyugalmazott altábornagy 67 éves korában Badenben. — BIRBAUER MIHÁLY, Kőszegváros polgármestere. — MIHALOVICS JÁNOS, bajai állami tanítóképző intéz-

tanár, élete 57-ik, tanítói pályájának 35-ik évében. — LESZLÉNYI GYULA orvosudtorjelölt s ügyvéd, a győri gyorsíró kör elnöke, ki irodalmi téren is (több német lapban) működött, e hó 22-én Arooban. — CZOMPO GYÖRGY, a kaposvári elemi népiskola igazgatója, 52 éves korában. — MÁRK ENDRENE szül. Bacsó Lujza, ki nehány év előtt a nemzeti színpadon is szerepelt, mint széphangú alt-énekesszó, s aztán a kolozsvári és debreczeni színházaknál énekelt köztetszés közt, honnan a családi életbe vonult, Debreczenben 26 éves korában. — VÁSÁRHELYI MÁRIA, a híres Vásárhelyi Pál mérnök leánya, Budapesten. — PATAKINÉ ASSZONY, a nemzeti színház nyugdíjazott tagja, ki kisebb komikai szerepeket játszott, 62 éves korában Ujpesten. — BARCZAY ALBERTNE, az abanji és tornai főispán özvegye szül. Okolicsányi Lujza 52 éves korában Bácszán. — FARKAS ILONA a veszprémi irgalmas apácák tagja 22 éves korában.

Párisból két nevezetes halálesetet jelentenek: RUHMKORFF híres tudós, a róla elnevezett villanyos készülék feltalálója, melyért az akademia 50,000 frankkal tüntette ki. Német eredetű volt, s nemzeti-ségét mindvégig megtartotta. — D'ARELLES PALADIN tábornok, a senátus tagja, a porosz-francia háboruban a Loire-sereg parancsnoka, később a békeföltételek iránt alkudozó bizottságnak is tagja.

Szerkesztői mondanivaló.

Brutus. Genre-ja nem üti meg a mi mértékünket. Mi e nemből csak a legjobbat közzétejtük, válogatott és soknemű étel-fogásunkban mint egy mellékételül. Az öné pedig alig középszerű. Egyébiránt kívánsága szerint tesztünk vele.

S. K. Nem elég, hogy a költemények csak valamennyire nyertek meg tetszésünket. Valamennyire megnyerték, mert kivált a másodikban (Kardosnyifa) van egy pár elég sikerült passzus; közlésre azonban még sem alkalmasak.

Szp. N. G. A népdal nem közölhető. Sem tartalma, sem verselést nem emelkedik felül a legközönségesebb rigmusokén.

Barna szép lány. Azt hisszük, az a barna szép lány el lehet bújainak ilyen megéneklése nélkül.

Kvár. A két vers közül egyik sem válik be. Kivált a „Vallomás kandalló mellett” oly keveréke a (csinált) érzésnek és a cynismusnak, a milyennek a költészet birodalmában nincs jogosultsága.

Bokod. S. M. A budai indóházhoz érkezett tépésküldemény elszállításáról a konzulatus gondoskodott, a hol a szállítólevelet átvették tőlünk.

Előfizetési föltételek VASÁRNAPI UJSÁG POLITIKAI UJDONSÁGOK 1878. évi folyamára.

Félévre: A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 6 frt — kr. A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Háboru-Kronika”-val együtt . . . 7 frt — kr. Csupán a Vasárnapi Ujság 4 frt — kr. Csupán a Vasárnapi Ujság a „Háboru-Kronika”-val együtt 5 frt — kr.

Egész évre: A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 12 frt — kr. A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Háboru-Kronika”-val együtt 14 frt — kr. Csupán a Vasárnapi Ujság 8 frt — kr. Csupán a Vasárnapi Ujság a „Háboru-Kronika”-val együtt 10 frt — kr.

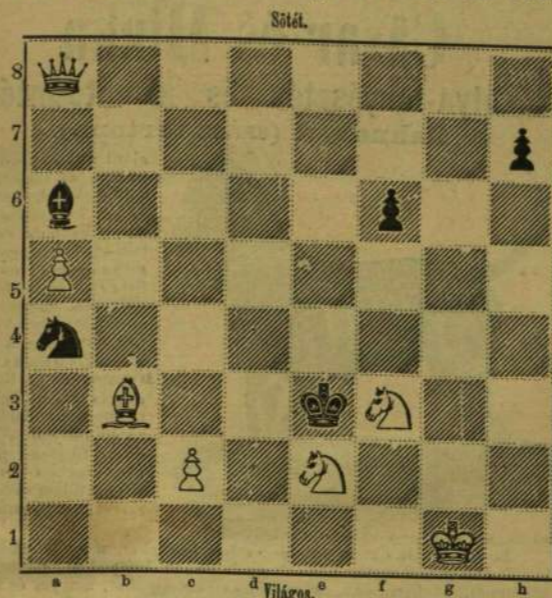
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok előfizetőinek külön mellékletül önálló füzetben adni fogjuk a keleti háboru folyamának rövidre vont történetét, mely alkalmas lesz tájékozottul szolgálalni a háboru eseményeinek figyelemmel kísérésében, összefüggő egésze sorozván azokat. A füzet czime lesz: A keleti háboru története 1877 végéig. és 3 ivre terjed, oly alakban, mint a Háboru-Kronika. — E füzet január elején lapunk összes előfizetőinek díjtalanul fog szétküldetni.

T. előfizetőinket folkérjük, hogy szivekedjenek az előfizetés megújításánál, vagy a „Háboru-Kronika” megrendelésénél czi m s z a l a g j u k b o l egy példányt a posta-utalványra ragasztva beküldeni, s minden reklamáziót és egyéb a szétküldésre vonatkozó közleményeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.

A „Háboru-Kronika” 1877 évi folyamata (1—35 szám) még folyását megrendelhető 1 frt 40 kr-áival.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. sz. a.

SAKKJÁTÉK. 943-dik számú feladvány Arnell A.-tól.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

A 938. számú feladvány megfejtése. (Geyerstam F.-tól.) Megfejtés. Világos. Sötét. 1. Be3—b3 Hg3—e2 (a) 2. Fh7—e4+ Kd5—e4—c5 3. He8—f6 v. Bb3—b5 mat.

(a) HIS—d7 Kd5—e6; többi változat könnyű. Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József, Gelsen; Giesinger Zsigmond. Sárospatakon: Gérecz Károly és Németh Péter. Debreczenben: Zagya Imre, Miskolczon: Hartmann testvérek. Kolozsvárt: Csipkés Árpád, Sarkadon: Márki és Nuszbek. Budapesten: K. J. és F. H. A pesti sakkör.

HETI-NAPTÁR. Decz. hó.

Table with 4 columns: Nap, Katholikus és protestans, Görög orosz, Izraelita. It lists religious events for December, such as '30 V. Dávid király', '31 H. Szilveszter páp.', '1 K. Kis karácson', etc.

Tartalom: Tóth Kálmán (arckép.) — Tóth Kálmán összegyűjtött költeményeiből. — December. — Mikor a Megváltó született . . . — Franciaország új miniszterei (képpel). — Ozmán pasa, mint hadvezér (képpel). — A népek guynyevei. — Servadec Hector kalandos vándorlása a naprendszeren át (képpel). — Egyveleg. — Melléklet: A kolozsvári műparkiállítás. — Falusi élet Észak-Amerikában. — A 25-ik év küszöbén. — Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Mi újság? — Halálozások. — Adakozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Nyilt-tér. — Heti-naptár. Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 2. sz.)

Nyilt-tér. Kossuth Lajos nagy hazánkfia, ki folytonosan Brázy Kálmán budapesti nagykereskedő sósorszesz-készítményét használja, egy legutóbb Brázy Kálmánhoz intézett levelében a sósorszesz kitűnő hatásáról következőleg ír: „Egy időben látásom már annyira megzavartott volt, hogy szemorvoshoz voltam kénytelen folyamodni; az glaucomát emlegetett, s operáció szükségéről beszélt. Nem fogadtam el tanácsát, hanem kísérletet tettem az ön sósorszeszével, s a siker minden várakozásomat felülmulata. A koromgolyóforma árnyak, melyek oly sürűen jáltak fel s alá szemeim előtt, hogy olvasnom teljes lehetetlenség volt, mindjárt pár napi használat után ritkulni kezdtek, s folytatott használat mellett tökéletesen elmaradtak, úgy hogy most egészen tisztán látok, sőt szemeim annyira megerősödtek, hogy jó világitás mellett szükségből meg szemüveg nélkül is olvashatok, daczára annak, hogy szemaimet épen nem kimélem; telescopus és görösi vizsgálatokkal bibelődöm, s 75 évem daczára nem tudok azon rossz s zokásról lemondani, hogy gyertyavilág mellett olvasgassak (jőfélj is rendesen. — Ha érzem, hogy szemeim fáradni kezdenek, jól megmosom a sósorszeszszel, különösen ügyelve arra, hogy a szesz pára jól a szembe jusson, és minden rendben van. Ez csakugyan megbecsülhetlen eredmény.”

*Az e rovat alatt közlöttekért a szerkesztőség csupán a sajtótörvények irányában vállal felelősséget.

ELŐFIZETÉSI FÖLHIVÁS

KÉPES NÉPLAP POLITIKAI HIRADÓ 1878-iki évfolyamára.

A „Képes Néplap”, mint eddig, jövőre is közöl vegyesen közhasznu elmélkedéseket, elbeszéléseket, mulattató és tanulságos történeteket, érdekes leírásokat képekkel, s e mellett hétről-hétre figyelemmel kíséri az előforduló nevezetesebb eseményeket. Politikai Híradó-jában mindenkor pártatlanul és igazán adja elő a hazai eseményeket és könnyen érthető, világos előadásban ismerteti a külső országok politikai állapotát, s a hazánkat oly közelről érdeklő keleti bonyodalmakat és a háboru eseményeit. Jövőre is megtartjuk e lap eddigi irányát, s megmaradunk eddigi ára mellett, de a tömeges pártfogásért mintegy viszonzás fejében, alakját a jövő ujévüli megnagyobbítjuk. A lap rendes tartalmán kívül az év végén előfizetőinknek külön mellékletül egy szép nagy képpel szolgálunk, mely keretbe foglalva a szobák falát ékesítheti.

„HÁBORU-KRÓNKA”

képes heti közlöny, a „Képes Néplap” melléklapja.

E vállalat keletkezésének indító oka a világrészünk keletén dühöngő háboru kitérőse volt. A háboru hullámai még mindig magasra csapkodnak, a keleti kérdés mind inkább bonyolultabbá válik, s az „orosztörök nemzet párba”, mint e háboru eleinte neveztek, mind több és több európai érdeket von maga köré, úgy hogy ma már alig van európai állam, mely ne tudná, hogy érdekeinek igen fontos része a Balkán félszigeten és Kis-Ázsiában fog eldőlni, — lehetséges, hogy oly módon, mely még fegyveres beavatkozását is szükségessé teheti. S e közvetve érdekelt nemzetek között a legelső sorban áll a magyar, mely Törökország győzelmét a maga fennállása biztosítékának, leverését saját állama veszélyének kénytelen tekinteni.

Előfizetési föltételek:

A „Képes Néplap” egész évre (január—deczember) . . . 2 forint A „Képes Néplap” a „Háboru-Kronika”-val együtt egész évre (január—deczember) . . . 4 forint A „Képes Néplap” félévre (január—június) 1 forint A „Képes Néplap” a „Háboru-Kronika”-val együtt félévre (január—június) 2 forint

Előfizethetni postán a Képes Néplap kiadó-hivatalához Budapestre, egyetem-utca 4. szám címzett posta-utalvánnyal, mely 5 krajczárért minden postahivatalnál készen kapható. — A t. cz. gyűjtőknek egyszerre beküldött 10 előfizető után egy ingyen példánnyal szolgálunk.

Egy hatosor hasábrótt petit sor, vagy annak helye egyszeri lgtatásnál 15 krajczár; többesori lgtatásnál 10 krajczár. Helyegül külön minden lgtatás után 30 kr.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetényeket elfogad *Bécsben*: Haszenstein és Vogler Wallfischgasse Nr. 10, Mosse R. Sellerstätte Nr. 2 és *Oppelk*: A. Wollzeile Nr. 22.

HIRDETÉSEK.

ADENUJAR JEJYZEK MEG
SELENT KIVANATRA
INGYEN KÖL-
DETIK

COLLON **CHIFFON**

M. KIR.
UDVARI SZÁLLÁS
SZEFEHNERIS

BUDAPEST VAGYI UTCA 28

**Alkalmos ujévi
ajándékok**

Hüttl Tódor

porcellán-raktárában,
BUDAPEST.

Dorottya-utca, kereskedelmi testület palotája

Gazdag választék a legnagyobb raktár a leg-
újabb készítményekből

porcellán, fayence-, terracotta-, ma-
jolica- és alabástromban.

Ausztria, Németország, Franciaország, Anglia és
Olaszország legelső gyáraiból. 4157

IGÉRVÉNYEK

Huzás már
január 2-án.

Bécsi sorsjegyek | **Hitel-**
(közégségi sorsjegyek) | **sorsjegyek**

2 1/2 frt és bélyeg. 4 1/2 frt és bélyeg.
Mind a kettő együttvéve csak 6 1/2 forint és a bélyeg.

Főnyere-
mény **400,000 frt** Főnyere-
mény

Biztos nyeremények!
December 31-én nyeremény-huzása a sorozatban már kibuzott

braunschweigi sorsjegyeknek
melyekre nyereménynek föltétlenül esni kell, ajánlva
1172-3
részsorjegyekben:
1/30 á 7 frt, 1/10 á 14 frt, 1/4 á 35 frt.

A **„MERCUR“** kiadó-hivatalának bank-
és váltó-üzlete, Poltzer S.
BUDAPEST, Dorottya-utca 14. sz.

Minden régi köhögés ellen,
mellfájásnak, sok évi rekedtség, torokfájás, s a tüdő nyálkásodás
ellen a több orvos által megpróbált

4064

fehér mellszörp,

oly gyógyszer, mely még soha sem használtott a legkisebb
nyeremény előidézésé nélkül. Ezen szörp már az első használatnál föltűnőleg
jótékonyan hat, sőt a gőrcsés és hűg-hurutnál elősegíti a nyúlás és
megrekedő nyálka kiköptetését, azonnal enyhíti a gége ingerlékenység-
ét és rövid idő alatt eltávolít minden, ha még oly heves, sőt magát a
legveszélyesebb asztrachetegségét köhögést, és a vérhányást is.

Ara 1 szál 1.50, egy fél szál 1.00, egy negyed szál 0.50 kr.
Csomagolva: 10 szál 12.00, 20 szál 24.00.

Mayer G. A. W., Breslauban.
Főraktár Budapest: Török József gyógyszerész utca, király-utca 7. sz.

SCHOTT TESTVÉREK

Budapest, bécsi-utca.

Egyedüli képviselői
a
Howe Machine Co.-nak
NEW-YORK (Ameriká-
ban). Az egész világon
legjobb elismert
valódi Howe varrógép
(igazolványnyal),
cipészékek, szabók részére
és házi használatra.

Ujjonnan javított
Wheeler & Wilson gépek
(igazolványnyal),
kötők egyszerűség, zajta-
lanság, könnyű és gyors
járásuk által.

Felette kiténők, fehéremű
és házi használatra dús
választékban minden ki-
állításban.

Singer-féle gépek
(igazolványnyal),
minden kiállításban.

Legdúsabb választék
Henger-, Aetna-, Anger-,
Grover-, Baker-, kézi- és
redőző gépekben.

4167
Dusan felszerelt raktár
gép-alkatrészek, czérna-
olaj- és fonalban
a legolcsóbb árak mellett.

Kényelmes részletfizetés. Öt évi jótállás. Legolcsóbb árak.

SCHOTT TESTVÉREK

Budapest, bécsi-utca.

**Legkötőbb gyógyhatású
magyar édes mustár**

Fácányi Armin gyógyszerésztől Budapestben,
X. ker. Kőbányán.

Ezen gyógyszerészként készített mustár, különbözik minden eddig ismert mustároktól az által, hogy az nemcsak a huszemű ételek használatánál legjobb, s legkellemebb élvezetet nyújt; — hanem egyszerűsége, mint a legkötőbb s legjobb hatásának bizonyított **óv és gyógyszer** is. Nevezetesen a rozsgyógyásznál, az ételek gyenge emésztésénél és az onnan eredő savanyu felbőgésénél, s szorulásoknál, valamint az idült csuszál, makacs váltólás után és akorbutnál. **Kiválólag pedig az idült gyomorhurutnál, föltűnőleg gyógyhatású szer, amely a gyomorban lerakott nagy mennyiségű nyálkát, amely az emésztést hátráltatja, feloldoztatva, s azt egészen a gyomorból eltávolítja és annak további képződését megakadályozza; a gyomorban és a belekben kellő és kellemes meleget előidézván, s ezután a hurut is végképen elmarad; — ugyis az ugynevezett száraz és fulladozó hurutnál, (Schleim asthmánál), valamint a gyomor és a meli elnyálkásodásánál, és az aranyérben szenvedőknek legjobban ajánlható.**

Ara egy nagy üvegnek 1 frt, kis üvegnek 50 kr. postán szállítva a csomagolás külön számítottatik. Kapható, valamint a készítőnél **Budapest Kőbányán** egy a következő raktárakban **Budapestben Török J. gyógyszerész, király utca 7. sz. — Szatupa Gy. gyógyszerész, szénátóren. — Édeskuthi L. Erzsébetóren. — Radocsay és Bányay uri utca. — Molnár J. régi városkőter. — Hubenay J. újvilágutca. — Neruda N. Hatvaniutca. — és Hübner Károly Lipót és Kalap-utca sarkán. — Budán a várban Udvari gyógytárban. Wlasek E. gyógyszerész. Krisztinavárosban. — Szegszárdon Unger D. gyógyszerész. — B. Gyarmaton Gasdik L. kereskedő. Ismét eladók kedvező százalékban részesülnek.**

A t. cz. közönség különös figyelmébe ajánlatik még, **Fácányi Armin** gyógyszerésztől föltalált és cs. kir. kizár. szabadalmazott 4178

„FOGPAPIR“

a mely valamint a fogfájást, egy a csuszos fejfájáldalmat arca és fülszaggatást rögtön megszünteti. Ara egy egész csomagznak 1 frt, egy fél csomag 50 kr., postán szállítva 10 krajczár többlet. Kapható valamint a föltalálónál **Budapest, Kőbányán, egy Török J. gyógyszerésznél Király utca 7. sz.** azonkívül több budapesti és vidéki gyógyszerésztárban.

Cäsar és Minka
fajkutya-tenyésztés és idomító-intézet
Zahnaban (szász tartom.)

ajánl különböző fajú vadász és fűrészbeket, 6-német, német és angol keresztszabó; vérebeket borz és szaglás-beket és sgarakat, kitűnő mezei és parforce idomításért jótállás mellett. Az ebek százárdan el vannak köntöve, s kívántra Zahnaban előzetetnek. (Számos, magcs állás, immorties sportman és vadász bizonyítványai, kik vadász-, fűrés-, parforce-, szaglász- és bora-beket föltöltem vásároltak szívesen előlesnek mu-
lat va, sőt az árjgyekhez mellékelve.)
Továbbá ajánlok viaskodó- és haszonebeket, mint tenyésztésem kiváló különlegességeit: ulmi dog és hegyi kutyákat, szintgy új-fundlandi, leonbergi dán, agarászok és buldogokat, magyar és király-farkaskutyákat, angol mopos és masztiff, spitz, uszkár, pins, rattler, és King-Charles fajákat.
A fűnyelés és haszon-ebek intézetemben: Schweinitz, annaburgi cavillierében, a jesseni vagy holsdorfi indóházknál, megtekinthetők, s piqueurjeim egyike által kívántra elővezetnek.
Schweinitz állandó kiállításokban csak nagyobb ebek vannak ki-állításra, s azok megtekintése végett ottani felelgyelóm Bohm W.-hez kell fordulni.
Szállítás ajánl felelgyelgyemre a legfölvölbbi vasuti állomásokhoz, tengeren tulli helyekre gőz- vagy vitorlahajók közvetítése ingyen eszközöltetik ki, valamint az ebek biztosítása és élelmezés (r li gondoskodás is elvállaltatik. Árjegyzékek a faj vagy egyes ebek képességei és minőségének megjelölésével bérmentve.
Röpiratom: Pflege und Aufzucht des edlen Hundes („A nemes eb ápolása és nevelése“) a leggyakrabban előforduló betegségek gyógy-szereinek kijelölésével, valamint, egy műlappal, 18 külön böző ebiajt ábrázolva, 1 márká. (Hegyi ebek, eredeti fajukban, szoba-kép, 1 márká.) Etypkádótom, hús-borsóliszt-készítésről, s a jót gyarmatnyban igen kényelmes, olcsó és nagyon jeles ebtáplálék, 50 kilo 20 márká 12 1/2 kilo 6 márká.
Csím levelek és táviratok számára:
Otto Friedrich, Zahn.

„MERCUR“

hiteles sorsolási tudósító

osztrák-magyar és külföldi sorsjegyekről, kisorsolándó állam- és magán-kötelezvényekről, vasuti, gőzhajózási és ipar-részvények és elsőbbségi kötvényekről, 4174-5 zálogle-elekről stb. stb.

Szakirat bank-, pénz- és vasuti ügyekről.
1878 január 1-jén egy új egész évi előfizetést nyitunk a nyolczadik évfolyamra.

A **MERCUR** magyar-német szövegben havonként 3-4-szer jelenik meg, esetleg gyakrabban is, és pedig közvetlen minden jelentékenyebb huzás után; könnyen érthető és czélszerű tabellás áttekin-téssel közli a hiteles huzásjegyzéket továbbá a marad-ványokat t. i. a kisorsolt, de még át nem vett nye-reményeket, s illetén a sorsjegy-birtokosra nézve nélkülözhetlen közlöny.

Előfizetési ár
bérmentesen házhöz küldve, vagy posta ut-
ján egy egész évre csak **2 frt.**

A **„MERCUR“** kiadó-hivatala
Dorottya-utca **BUDAPEST.** Dorottya-utca
14. szám. 14. szám.

Varrógépek
Wheeler & Wilson Mfg. Co. 101
New-Yorkban,

Csász. udvari kir. szállító

4147

Budapestben egyedül csak **O.H.M.C.O.-nál,**
V. ker. József-tér 15. sz.
egyszeresmind készletben tartja a legerésztörbb
varró- és más segédgépeket
iparosok számára, és különböző rendszertü
kézi varrógépeket.
Berendezési intézet

házi távirduk s minden e szakba vágó munkákra.
Raktára a házi szükségletre való gyakorlati cikkeknek.